

COMMISSIE BESTUURLIJKE VORMGEVING
ALBLASSERWAARD-VIJFHEERENLANDEN

Aan : Gemeenteraden en colleges van B&W van de gemeenten Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Leerdam, Molenwaard, Zederik, Lingewaal en Vianen
Van : Commissie Bestuurlijke Vormgeving Alblasserwaard-Vijfheerenlanden
Datum : 14 januari 2014

Betreft : **Tussenrapportage voor terugkoppelingsbijeenkomst donderdag 16 januari 2014**

Geachte raads- en collegeleden,

Op donderdagavond 16 januari organiseert de Commissie-Schutte een gemeenschappelijk moment met de colleges van B&W en de raden van de zes gemeenten van de Regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Daarvoor is eerder aan u de volgende afspraak bevestigd:

Datum : Donderdag 16 januari 2014
Tijd : Vanaf 17.30 uur inloop en ontvangst (inclusief eenvoudige maaltijd),
start bijeenkomst: 18.30 uur, beoogde eindtijd: 22.00 uur.
Locatie : De Til, Breestraat 1 te Giessenburg.

De gemeenteraden en de colleges van B&W van Vianen en Lingewaal hebben op hun verzoek en na afstemming met het DB van de regio AV, een uitnodiging ontvangen voor het bijwonen van het eerste plenaire gedeelte van deze bijeenkomst.

Met onze brief van 20 december 2013 verstrekten we u nadere informatie over de doelstelling van deze bijeenkomst, de indeling van de avond, het karakter van de bijeenkomst en de gelegenheid die er is om na de bijeenkomst van 16 januari nadere reacties en suggesties aan te reiken aan de commissie.

Doelstelling en besprekpunten bijeenkomst 16 januari

Doelstelling

De doelstelling van de bijeenkomst van 16 januari is als volgt:

- Delen van de analyse van de commissie en het ontwikkelen van een gedeeld beeld van de urgentie als het gaat om (toekomstige) maatschappelijke opgaven, extra taken voor gemeenten en om herkenning van en erkenning voor knelpunten die er zijn in de regio.
- Bespreken van voor- en nadelen van de verschillende modellen.
- Uitwisselen van richtinggevende uitspraken voor de verdere uitwerking van de modellen.

Plenaire gedeelte

Tijdens het plenaire gedeelte is er gelegenheid voor reacties en vragen van de deelnemers naar aanleiding van de presentatie en toelichting van de commissie, met name wat betreft de beide eerste doelen.

Commissie Bestuurlijke Vormgeving Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

P/a Lysias Advies B.V.

Postbus 2037

t: 033 464 70 70

e: CarladeRie@lysiasgroup.com

3800 CA Amersfoort

m: 06 15 07 29 29

e: CommissieBestuurlijkeVormgevingAV@lysiasgroup.com

Bespreekpunten voor deelsessies per gemeente

De deelsessies benut de commissie graag voor een nader gesprek over de volgende vragen:

- Deelt u de analyse van de commissie? Welke aanvullingen of opmerkingen heeft u op dit deel van de tussenrapportage en op de presentatie van de commissie?
- Herkent u de modellen zoals uitgewerkt in deze tussenrapportage en toegelicht door de commissie? Welke reacties wilt u meegeven als het gaat om de kansen, bedreigingen en belemmeringen van de verschillende modellen?
- Welke richtinggevende uitspraken wilt u aan de commissie meegeven voor de verdere uitwerking van de modellen?

Gelegenheid tot het aanreiken van reacties en suggesties

Na afloop van de bijeenkomst van 16 januari krijgt u tot uiterlijk maandag 20 januari de gelegenheid om desgewenst nadere reacties of suggesties aan te reiken aan de commissie.

Zoals aangekondigd in onze brief van 20 december heeft de commissie voor de terugkoppelingsbijeenkomst deze tussenrapportage opgesteld, waarin de commissie de hoofdlijn van haar analyse heeft uitgewerkt en de belangrijkste kenmerken van de modellen in beschrijvende zin heeft weergegeven, inclusief de voor- en nadelen van de verschillende modellen (in de vorm van kansen, bedreigingen en belemmeringen). De volgende onderwerpen komen in het vervolg van deze tussenrapportage aan bod:

1. Opdracht aan de commissie.
2. Samen werken in de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden.
3. De regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden in beeld.
4. Modellen voor toekomstige bestuurlijke inrichting.

1. Opdracht aan de commissie

De Commissie Bestuurlijke Vormgeving Alblasserwaard-Vijfheerenlanden is ingesteld door het Dagelijks Bestuur van de regio AV, met instemming van het Algemeen Bestuur van de regio AV. De opdracht aan de commissie is als volgt omschreven:

Breng drie bestuurlijke modellen in kaart, te weten:

- *een model waar de gehele regio AV bestuurlijk uitgangspunt is,*
- *een model waarbij het onderscheid wordt gemaakt tussen meer stedelijk en meer landelijk gebied,*
- *en een model waarbij sprake is van drie – gelijkwaardige – gemeenten.*

Onderdeel van de opdracht betreft het vergelijken van de voor- en nadelen van de drie modellen met de bestaande bestuurlijke indeling in zes zelfstandige gemeenten die in de regio AV samenwerken. Een en ander conform de wens van gemeenten om ook bestuurlijke zelfstandigheid als een vertrekpunt te kiezen.

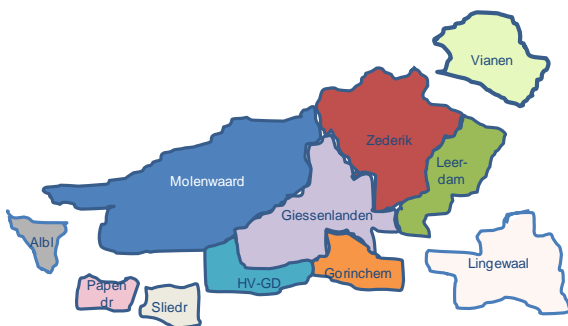
Meer specifiek heeft het DB van de regio de volgende aandachtspunten meegegeven voor de opdrachtuitvoering:

- Het door de gemeenteraden vastgestelde manifest Visie 2030 is richtinggevend voor de ontwikkeling van de AV.
- De economische oriëntatie en culturele eigenheid van de verschillende kernen zijn belangrijke factoren voor de bestuurlijke inrichting.

- De in kaart te brengen modellen dienen voorzien te zijn van een visie/onderbouwing op duurzame ontwikkeling en vitaliteit van zowel (de kernen binnen) de afzonderlijke bestuurlijke entiteiten van dat model als de hele AV.
- Daarbij in ogenschouw nemend de relaties die er zijn met de omgeving, zowel binnen als buiten de grenzen van de provincie.
- De modellen dienen voorzien te zijn van een doorkijk op de financiële en organisatorische (ambtelijke) gevolgen/mogelijkheden.

2. Samen werken in de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

Het tweede deel van deze tussenrapportage bevat een beschrijving van de huidige samenwerking in de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden.

De huidige regio “Alblasserwaard-Vijfheerenlanden” (AV) bestaat uit zes gemeenten die elk korter of langer geleden zijn ontstaan door samenvoeging van gemeenten of toevoeging van kernen. Het gaat om de gemeenten Zederik, Leerdam, Molenwaard, Giessenlanden, Gorinchem en Hardinxveld-Giessendam. Hardinxveld-Giessendam, Gorinchem en Leerdam hebben een meer stedelijk karakter, de andere gemeenten zijn te typeren als landelijke gemeenten.

Geografisch gezien behoren aan de zuidwest kant Alblasserwaard, Papendrecht en Sliedrecht tot de Alblasserwaard. Aan de noordoost kant behoort Vianen tot de Vijfheerenlanden. Lingewaal is deels georiënteerd op Gorinchem en Leerdam en vertoont verwantschap met de Vijfheerenlanden. De zes AV-gemeenten hebben de volgende basiskennmerken¹:

Gemeente	Inwoneraantal	Oppervlakte	Kernen	fte	fte/1000 inw.	Raadsleden
Gorinchem	34.895	2.193	2	257,9	7,4	23
Giessenlanden	14.425	6.512	7	78,64	5,5	15
Molenwaard	29.090	12.650	13	164,6	5,7	21
Hardinxveld-Giessendam	17.535	1.935	3	110	6,3	17
Zederik	13.340	7.649	8	79,95	6,0	15
Leerdam	20.690	3.500	4	134,4	6,5	19
Totaal	129.975	34.439		825,4	6,4	110

De gemeenten verschillen op de kenmerken zoals inwonertal, oppervlak, kernen en formatie.

¹ Opgaven gemeenten.

Levensovertuiging

Meer dan elders in het land is levensovertuiging een belangrijke factor in de gemeenschappen en in de gemeentelijke politiek. SGP, CU en CDA zijn in de AV groter dan landelijk. Ter oriëntatie is een overzicht opgenomen van de huidige zetelverdeling in de raden.

Raadsleden verdeling 2013 (op basis van websites)											
Zetels	Giessen-landen	Gorinchem	Hardinxveld-Giessendam	Leerdam	Molen-waard	Zederik	Totaal	Linge-waal	Vianen	Totaal	Totaal/-
VVD	5	5	1	3	2	2	18	3	3	6	24
CDA	3	1	2	3	5	4	18	4	2	6	24
SGP	1	2	3	3	5	2	30	1	2	3	37
CU	2		4	2	4	2		3	1	4	
PvdA	4	7	2	4	3	2	22	4	2	6	28
GroenLinks		2					2			0	2
SP		2					2			0	2
D66		2					2		1	1	3
Gorinchem solidair		1					1			0	1
Stadsbelang (Gorinchem)		1					1			0	1
Transparante partij voor algemeen belang (HG)			5				5			0	5
Leerdam 2000				4			4			0	4
GMB (Molenwaard)					2		2			0	2
JVB (Zederik)						1	1			0	1
VKG (Zederik)						2	2			0	2
Platform Vianen									4	4	4
Lokaal Alert (Vianen)									2	2	2
	15	23	17	19	21	15	110	15	17	32	142

Uiteraard verschillen de gemeenten onderling ook nog weer als het gaat om de samenstelling van de gemeenteraad, waarbij bovendien Gorinchem opvalt als “het meest seculier”. Daarnaast vallen ook de “niet landelijke partijen” op (16 van de 110 zetels). Het overzicht hierboven bevestigt dat identiteit en de verschillen daartussen van belang zijn bij eventuele bestuurlijke veranderingen binnen de AV.

Financiën

De AV-gemeenten verschillen tevens in hun begrotingen. Voor een goed overzicht is het noodzakelijk om voor de verschillende oplossingsrichtingen de herindelingscan door het Ministerie van BZK te laten uitvoeren. Hierna wordt gebruik gemaakt van de CBS-cijfers 2013 zoals die zijn verzameld op de vergelijkingssite www.waarstaatjegemeente.nl.

Totalen per Hoofdgroep 2013							
	Giessenlanden	Gorinchem	Hardinxveld-Giessendam	Leerdam	Molenwaard	Zederik	Totaal
"Omzet als percentage van de AV-gemeenten samen"	8%	39%	12%	15%	20%	6%	100%
Totaal Baten	€ 26.831	€ 130.457	€ 41.209	€ 50.522	€ 66.341	€ 21.873	€ 337.233
000 Algemeen bestuur	€ 268	€ 530	€ 280	€ 397	€ 530	€ 213	€ 2.218
100 Openbare orde en veiligheid	€ 12	€ 532	€ 63	€ 19	€ 38	€ 11	€ 675
200 Verkeer, vervoer en waterstaat	€ 61	€ 5.685	€ 275	€ 689	€ 394	€ 115	€ 7.219
300 Econ. zaken	€ 323	€ 949	€ 451	€ 701	€ 2.752	€ 404	€ 5.580
400 Onderwijs	€ 15	€ 1.663	€ 136	€ 719	€ 179	€ 30	€ 2.742
500 Cultuur en recreatie	€ 290	€ 2.639	€ 710	€ 95	€ 1.281	€ 446	€ 5.461
600 Soc. voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	€ 3.320	€ 17.927	€ 2.789	€ 7.488	€ 3.947	€ 2.000	€ 37.471
700 Volksgezondheid en milieu	€ 2.929	€ 7.148	€ 4.042	€ 5.684	€ 6.989	€ 2.729	€ 29.521
800 Ruim. ordening en volkshuisvesting	€ 826	€ 28.675	€ 10.113	€ 6.894	€ 10.771	€ 1.282	€ 58.561
900 Finan. en algemene dekkingsmiddelen	€ 18.787	€ 64.709	€ 22.350	€ 27.836	€ 39.460	€ 14.643	€ 187.785
Totaal Lasten	€ 26.831	€ 130.457	€ 41.209	€ 50.522	€ 66.341	€ 21.873	€ 337.233
000 Algemeen bestuur	€ 5.140	€ 8.301	€ 2.571	€ 3.880	€ 1.994	€ 3.040	€ 24.926
100 Openbare orde en veiligheid	€ 1.452	€ 4.312	€ 2.134	€ 2.538	€ 2.491	€ 1.698	€ 14.625
200 Verkeer, vervoer en waterstaat	€ 2.182	€ 15.278	€ 4.432	€ 4.143	€ 5.391	€ 1.691	€ 33.117
300 Econ. zaken	€ 156	€ 590	€ 783	€ 195	€ 1.964	€ 76	€ 3.764
400 Onderwijs	€ 1.707	€ 8.265	€ 2.023	€ 3.955	€ 3.335	€ 1.004	€ 20.289
500 Cultuur en recreatie	€ 2.728	€ 12.278	€ 3.431	€ 3.372	€ 3.651	€ 2.574	€ 28.034
600 Soc. voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	€ 6.662	€ 32.566	€ 8.568	€ 15.369	€ 8.866	€ 4.884	€ 76.915
700 Volksgezondheid en milieu	€ 3.380	€ 8.107	€ 4.297	€ 6.655	€ 7.928	€ 3.581	€ 33.948
800 Ruim. ordening en volkshuisvesting	€ 1.846	€ 30.631	€ 10.035	€ 9.040	€ 9.158	€ 2.357	€ 63.067
900 Finan. en algemene dekkingsmiddelen	€ 1.578	€ 10.129	€ 2.935	€ 1.375	€ 21.563	€ 968	€ 38.548
Bron:	CBS - Begrotingen Gemeenten						

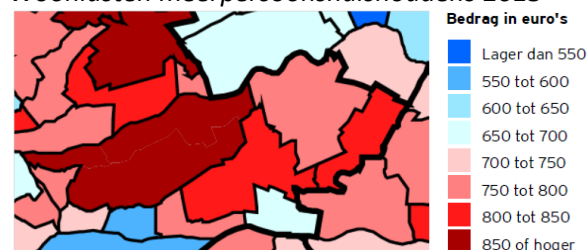
Opvallend is dat voor de meeste AV-gemeenten de gemiddelde uitkering per inwoner uit het gemeentefonds lager ligt dan het landelijk gemiddelde. Alleen Gorinchem ontvangt meer. Molenwaard heeft in het kader van de zojuist afgeronde herindeling een bedrag ontvangen onder "overige". Het beeld is als volgt:

Uitkering per inwoner als percentage boven of onder gemiddelde gemiddelde uitkering per inwoner					
Gemeentenaam	uitkeringen	Algemene uitkering	Decentralisatie en integratie uitkering	Overige uitkeringen	Specifieke uitkeringen
Giessenlanden	-46	-28	-40	-244	-78
Gorinchem	6	10	-16	-142	8
Hardinxveld-Giessendam	-39	-23	-28	-94	-69
Leerdam	-16	-9	-12	-19	-29
Lingewaal	-32	-25	-34	-89	-41
Molenwaard	-37	-26	-43	1.382	-76
Vianen	-37	-22	-30	-256	-62
Zederik	-43	-26	-33	-151	-74

De belastingdruk binnen de verschillende gemeenten verschilt. In deze rapportage zijn alleen de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens 2013 meegenomen. Het beeld is als volgt:

Gemeente	Inwoner aantal	Begrotings-omvang 2013	Begroting Euro/-inwoner	woonlasten, meerpersoons HH 2013
Gorinchem	34.895	€ 130.457	€ 3,74	€ 654
Giessenlanden	14.425	€ 26.831	€ 1,86	€ 801
Molenwaard	29.090	€ 66.341	€ 2,28	€ 854
Hardinxveld-Giessendam	17.535	€ 41.209	€ 2,35	€ 764
Zederik	13.340	€ 21.873	€ 1,64	€ 761
Leerdam	20.690	€ 50.522	€ 2,44	€ 814
Totaal	129.975	€ 337.233	€ 2,59	
Gemiddeld				€ 775
gewogen gemiddelde				€ 766

Woonlasten meerpersoonshuishoudens 2013²

Uiteindelijk zal met behulp van de herindelingscan van het Ministerie van BZK moeten worden vastgesteld wat het beeld is bij eventuele bestuurlijke oplossingen.

Uit de gesprekken met de AV-gemeenten en de geraadpleegde documenten komt als beeld naar voren dat het financiële perspectief niet voor alle AV-gemeenten voldoende is verbeterd door de samenwerking in AV-verband. Meerdere gemeenten hebben aangegeven dat het financieel op langere termijn "lastig" wordt als er geen aanzienlijke veranderingen worden doorgevoerd. Kortom de gemeenten twijfelen aan de duurzaamheid en toekomstbestendigheid van de huidige situatie.

Verscheidenheid aan samenwerkingsverbanden

De regio AV is ervan doordrongen dat samenwerking nodig is. Op veel terreinen werken de gemeenten in de regio AV met elkaar samen. Het beeld van gemeenschappelijke regelingen en overige samenwerkingsverbanden laat een variatie zien zowel qua deelnemende gemeenten als qua structuur. De gemeenten van de regio AV zijn unaniem positief over en trots op de samenwerking in het verband van de Regionale Sociale Dienst en de Avelingen Groep.

² Coelo atlas.

De zes gemeenten van de regio AV werken ook in kleiner en groter verband samen. De AV-gemeenten nemen deel in de samenwerking in de regio Zuid-Holland Zuid. Daarnaast zijn er samenwerkingsverbanden in kleiner verband. Bijvoorbeeld Giessenlanden, Leerdam en Zederik werken samen op enkele uitvoerende/bedrijfsvoeringstaken. Als bijlage is een overzicht opgenomen van de ons bekende samenwerkingsverbanden. In de gesprekken van de commissie signaleerden de AV-gemeenten dat de samenwerking in AV-verband nog niet voldoende resultaten heeft opgeleverd.

Gemeenschappelijke regelingen in relatie tot democratische legitimatie

In de gesprekken met raadsleden is naar voren gekomen dat veel taken zijn ondergebracht in gemeenschappelijke regelingen, waarbij de democratische legitimatie een punt van aandacht is. *“Worsteling bij gemeenschappelijke regelingen is de democratische legitimatie.” “Versterking van de lokale democratie is nodig. Juist door de vele samenwerkingsverbanden, die kleinere gemeenten doorgaans hebben, gaat een gemeente niet over negen van de tien zaken waar een inwoner een raadslid op aanspreekt.”* Overigens tilt niet elke bestuurder hier even zwaar aan.

Samenwerking op basis van pragmatisme en elkaar helpen

Veel gemeenten in de regio AV noemen kwetsbaarheid van de ambtelijke organisatie als reden voor het versterken van de ambtelijke samenwerking. Uit de in de gesprekken genoemde voorbeelden komt naar voren dat huidige vormen van ambtelijke samenwerking zijn gebaseerd op pragmatisme (om kwetsbaarheid te verminderen en continuïteit te waarborgen) en op elkaar de helpende hand bieden. Het valt de commissie op dat voor de samenwerking geen doelen zijn geformuleerd en niet is aangegeven welke resultaten met de samenwerking binnen een bepaalde termijn moeten zijn bereikt. Tegelijkertijd geven de gesprekspartners aan wel behoefte te hebben aan een stip aan de horizon van wat de samenwerking moet opleveren.

Politiek-bestuurlijk-ambtelijk samenspel

Uit de gesprekken is naar voren gekomen dat gemeentebesturen soms zeer nauw betrokken zijn bij activiteiten op ambtelijk niveau en dat ook raden zich verantwoordelijk voelen voor ambtelijke samenwerking voor uitvoerende en operationele taken. De commissie is van mening dat daarmee inbreuk wordt gedaan op de regelbevoegdheid van het ambtelijk management. Bovendien onderkennen de raden onvoldoende dat ambtelijke samenwerking consequenties heeft voor de speelruimte van de raden. De commissie signaleert dat rolvastheid een aandachtspunt is, waarbij bestuurders en raadsleden hun capaciteiten meer kunnen benutten voor hun politiek-bestuurlijke verantwoordelijkheden.

Toekomstige (ambtelijke) samenwerking

Alle gemeenten voelen wel iets voor continuering en versterking van de samenwerking in AV-verband. De opvattingen verschillen over de mate van versterking en de urgentie.

Eén ambtelijke organisatie voor het gebied van de AV ontmoet zowel voor- als tegenstanders. Bij de gemeenten in de Vijfheerenlanden is enig draagvlak voor het inrichten van één ambtelijke organisatie voor het oostelijk deel van de AV.

Geen draagvlak voor centrumgemeentemodel

Qua voorzieningen en werkgelegenheid heeft Gorinchem een centrumfunctie voor een belangrijk deel van de regio. Inwoners – ook in de regio – erkennen de centrumfunctie van Gorinchem. Dit wil echter niet zeggen dat de regio voor Gorinchem een rol ziet weggelegd als leverancier in een zogenaamd centrumgemeentemodel, waarbij dienstverlening op basis van een klant-leverancier-relatie tot stand komt. Gorinchem is wel voorstander van een dergelijk samenwerkingsmodel.

Congruentie ambtelijke en bestuurlijke samenwerking

In de gesprekken is het de commissie opgevallen dat slechts een enkele gemeente het belang benadrukt van congruentie in ambtelijke en bestuurlijke samenwerking. De gemeenten begrijpen wel dat versterkte ambtelijke samenwerking bestuurlijke gevolgen moet hebben. Dat is, met name voor Gorinchem, juist een reden om geen sterke ambtelijke samenwerking te willen (tenzij die ambtelijke samenwerking wordt ingericht op basis van het centrumgemeentemodel). *“Gorinchem ziet niets in een ambtelijke samenwerking waar zes gemeenten ambtelijke capaciteit moeten inkopen en elkaar beconcurreren om inhuur. Als er gekomen wordt tot een samenvoeging van zes ambtelijke organisaties, dan zou dit ook moeten leiden tot herindeling.”* In het gesprek met de gemeente Molenwaard is naar voren gekomen dat *“het inrichten van één ambtelijke organisatie voor de regio AV substantiële, structurele financiële voordelen met zich mee kan brengen.”*

De commissie is van mening dat ambtelijke samenwerking eenduidige bestuurlijke sturing vergt. Ambtelijke samenwerking dient volgend te zijn op bestuurlijke samenwerking.

3. De regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden in beeld

3.1 Inleiding en leeswijzer

In het derde deel van deze tussenrapportage beschrijft de commissie haar analyse van de huidige situatie. Allereerst schetst de commissie het gevoel van urgentie binnen de regio AV (paragraaf 3.2) om vervolgens stil te staan bij de ambitie van de regio, de maatschappelijke opgaven en de bestuurlijke context (paragraaf 3.3). In de paragraaf daarna gaat de commissie kort in op de identiteit en de culturele eigenheid van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden (paragraaf 3.4). Vervolgens komen de opvattingen aan de orde over de vraag of in de regio AV wel of niet moet worden overgegaan tot herindeling (paragraaf 3.5). De slotparagraaf van dit deel van de tussenrapportage (paragraaf 3.6) bevat enkele voorlopige conclusies van de commissie.

3.2 Urgentie

Urgentie meer beredeneerd dan intrinsiek beleefd

De commissie constateert dat een gevoel van urgentie aanwezig is. Alle zes gemeenten van de regio AV geven aan dat er wat moet gebeuren. In dit verband wordt veel gesproken over kwetsbaarheid van de huidige situatie. Dit gevoel van urgentie lijkt echter in de ogen van de commissie niet te zijn ingegeven door een gevoelde noodzaak of een geblokkeerde ambitie, maar eerder door het nuchtere besef dat organisaties kwetsbaar zijn, sommige thema's op een grotere schaal spelen en dat bepaalde deskundigheid niet in huis is te halen. Daarbij speelt tevens de gedachte *‘Omdat andere gemeenten in ons land op zoek zijn naar schaalvergroting, zal dat voor de gemeenten van de regio AV ook wel noodzakelijk zijn.’* Daarmee lijkt de urgentie naar de mening van de commissie meer beredeneerd dan intrinsiek beleefd.

Tijdens de dialoog met maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven is naar voren gebracht dat de urgentie voor samenwerking tussen gemeenten niet wordt gevoeld vanwege de lange termijn van de Visie 2030. *“Over een visie kun je het altijd eens zijn, maar als het op uitvoering aankomt op korte termijn wordt het lastig.”*

Uiteenlopende voorkeuren voor mogelijke oplossingsrichtingen

De overeenstemming over *dat* er wat moet gebeuren, wil niet zeggen dat er sprake is van eensgezindheid over *wat* er precies moet gebeuren. Uit de gesprekken met de AV-gemeenten is naar voren gekomen dat de voorkeuren uiteen lopen. Een oplossing bieden die bij alle gemeenten op instemming kan rekenen, lijkt uitgesloten. Daarnaast oriënteren verschillende gemeenten van de regio AV zich mede op gemeenten buiten de regio, zo blijkt uit de gevoerde gesprekken. Met uitzondering van Giessenlanden houden de AV-gemeenten een terugvaloptie open buiten de regio AV (richting de Drechtsteden, richting de oostelijke burens van de Vijfheerenlanden, en – weliswaar in mindere mate – over de Merwede richting Werkendam en Woudrichem). De commissie signaleert dat de AV-gemeenten geen overtuigende en positieve keuze voor elkaar lijken te maken.

3.3 *Ambitie, opgaven en bestuurlijke context*

Onvoldoende gedeelde ambitie

In de gesprekken van de commissie is naar voren gekomen dat *“de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden als geheel geen gezamenlijke historie heeft en onvoldoende een gezamenlijk gevoel oproept”*. De regio AV is een min of meer willekeurig samenwerkingsverband binnen natuurlijke grenzen van de Lek, de Merwede, de Noord, de Linge en de Diefdijk. *“Aan een gezamenlijke ambitie van de AV is nog veel te verbeteren.”* *“Het ontbreekt aan eenheid en focus binnen de regio AV.”*, zo is in verschillende gesprekken naar voren gebracht. Het ontbreekt in de regio AV aan een gemeenschappelijke opdracht, een gezamenlijke oriëntatie of een gedeelde ambitie. *“De individuele gemeenten richten zich teveel op wat zich intern in eigen huis afspeelt en wat zij zelf nodig hebben, waardoor in de totaliteit een stapeling van individuele belangen ontstaat.”*

Ook buurgemeenten brengen naar voren dat het gebied niet fungeert als een samenhangende eenheid. Naar het oordeel van de commissie is de Visie 2030 meer een opsomming van wensen en plannen dan een gezamenlijke ambitie. Gemeenten voelen zich niet echt geroepen hier gezamenlijk voor te gaan. De trots op de Visie 2030 heeft met name betrekking op het proces van totstandkoming van deze visie, veel minder op de inhoud ervan. Naar de mening van de commissie ontbreekt het aan een gezamenlijk gedragen bestuurlijke ambitie voor het verder uitwerken en realiseren van de Visie 2030. *“Er gebeuren veel goede dingen in de regio, maar voorstellen krijgen te weinig een vervolg.”*

Elke regio in ontwikkeling heeft een natuurlijke trekker nodig met aandacht voor de belangen van de regio als geheel. Gorinchem vervult deze rol in verschillende opzichten. Echter, Gorinchem wordt door de andere gemeenten van de regio AV niet altijd als trekker ervaren; deze rol wordt Gorinchem overigens ook niet altijd gegund. Dit is mede het gevolg van de oriëntaties van verschillende gemeenten op gemeenten buiten de regio AV.

Maatschappelijke opgaven

De zes AV-gemeenten hebben door hun ligging (grote verbindingswegen, ligging in de zuidelijke delta, verhouding tot het water) een aantal belangrijke gemeenschappelijke thema's. Daarnaast zijn er ook verschillen. Het noordelijke deel van de AV heeft vraagstukken op het gebied van agrarische bedrijven, landschap en wonen/voorzieningen. De gemeenten die deel uitmaken van het Merwede-cluster richten zich meer op de mogelijkheden van industrie en scheepsbouw. Niet overal leeft het besef dat stad en platteland ook veel voor elkaar kunnen betekenen.

Relevante maatschappelijke opgaven, onder andere ontleend aan de Visie 2030, zijn:

- Verzilveren gunstige ligging regio AV.
- Invulling geven aan samenwerking binnen maritiem cluster.
- Waarborgen leefbaarheid en anticiperen op demografische veranderingen.
- Uitvoering geven aan woonvisie.
- Decentralisaties binnen het sociaal domein.
- Toekomstbestendigheid van de agrarische sector.
- Versterken recreatie en toerisme.

Verzilveren gunstige ligging regio AV

“Nederland maakt een verdere transitie mee naar meer internationalisering, flexibilisering, schaalvergroting en accentverschuiving in de richting van een diensteneconomie. De regio AV neemt deel aan en speelt in op de economische ontwikkelingen, mondiaal, nationaal en specifiek in de Zuidvleugel.” (Visie 2030).

Ruimtelijk-economisch gezien is de regio AV gunstig gelegen tussen de Randstad en Zuid- en Oost-Nederland; tussen de nationaal erkende Topregio's de Zuidvleugel en Utrecht. De Visie 2030 bevat het voornemen de inzet te richten op het verzilveren van deze ligging. In de gesprekken met de commissie is door verschillende gesprekspartners aangegeven dat de potentie van deze gunstige ligging beter kan worden benut, om daarmee de achterblijvende economische prestaties van het bedrijfsleven in de regio AV te verbeteren.

Naast het verzilveren van de potentie van de gunstige ligging van de regio gaat het om de vraag wat de regio AV kan betekenen in een groter verband, zoals de Regio Zuid-Holland Zuid, het Groene Hart, het maritieme cluster en de Vlaams-Nederlandse Delta. Verschillende gesprekspartners hebben aangegeven dat de regio AV zich krachtiger kan organiseren om een vuist te kunnen maken aan relevante tafels waar besluiten worden genomen over onderwerpen als bereikbaarheid en regionale economie. Zo bleek tijdens de dialoog met maatschappelijke partners en het bedrijfsleven dat de oriëntatie op bijvoorbeeld Europese Structuurfondsen geheel afwezig is, terwijl vanuit deze fondsen veel middelen beschikbaar worden gesteld, juist voor opgaven in het landelijk gebied. In verschillende gesprekken die de commissie voerde, is naar voren gebracht dat de regio AV een passieve en volgende houding aanneemt binnen samenwerkingsvormen in groter verband en onvoldoende een antwoord heeft op de vraag hoe de regio zichzelf ziet of hoe de regio gezien moet worden in groter regionaal verband.

In de gesprekken is tegelijkertijd naar voren gekomen dat de verbetering van de doorstroming op de A27 een gezamenlijke opgave is. Daarbij is opgemerkt dat *“het lastig is om duidelijk te maken dat bepaalde ontwikkelingen zoals een extra afrit van de A27 goed zijn voor de hele regio en dat dat vraagt om gezamenlijk optrekken.”*

Invulling geven aan samenwerking binnen maritiem cluster

De regio AV onderkent dat *“samenwerking nodig is voor de maritieme economie.”* In de Visie 2030 staat beschreven dat de maritieme sector langs Noord/Merwede zich ten volle heeft ontwikkeld, waarmee deze aansluiting heeft bij de economische ontwikkelingen op de as Antwerpen – Rotterdam (Visie 2030, 15). Voor de maritieme sector is de aansluiting bij de as Antwerpen – Rotterdam essentieel (Visie 2030, 20). Uit de gesprekken met buurgemeenten ten westen van de regio AV is naar voren gekomen dat *“op economisch en maritiem gebied de Drechtsteden korte slagen kunnen maken. Enkele AV-gemeenten willen hier wel bij aanhaken, maar het tempo is voor hen soms lastig. In de AV heerst een andere, minder ondernemende, mentaliteit.”* In de gesprekken van de commissie is niet duidelijk geworden op basis van welke concrete agenda de samenwerking binnen het maritieme cluster invulling krijgt.

Waarborgen leefbaarheid en anticiperen op demografische veranderingen

“De bevolkingsomvang in Nederland en daarmee ook in de regio AV gaat onherroepelijk afnemen doordat oudere leeftijdscohorten sinds 1970 niet meer volledig worden vervangen door jongere. Hier komt in de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden nog eens bij dat veel jongeren de regio verlaten en dat er minder mensen de regio in komen dan er vertrekken. Dit leidt tot bevolkingskrimp en de hieraan verbonden krimp van de economie, tenzij er een sterke productiviteitsverhoging of toename van arbeidsparticipatie tegenover staat. Het is in dit kader van groot belang om jongeren de gelegenheid te bieden in de regio te blijven of er terug te keren.” (Een duurzaam perspectief, 2011). Doordat jongeren wegtrekken en de bevolking vergrijsjt, zal het draagvlak voor voorzieningen in de toekomst verder afnemen.

“In 2030 is leefbaarheid in de vele van elkaar verschillende kernen, klein en groot, het uitgangspunt.”, aldus de Visie 2030. In de gesprekken is naar voren gekomen dat *“over het behoud van de leefbaarheid binnen de AV verschillende beelden bestaan, terwijl thema’s als werk/economie, wonen en onderwijs daar juist samen komen. De stedelijke functionaliteit wordt onvoldoende in samenhang gezien met de kracht van het landelijk gebied.”* Tijdens de dialoog met maatschappelijke partners en het bedrijfsleven is aangegeven dat *“elke gemeente in de AV nu voor zich werkt aan het realiseren van voorwaarden voor een optimale leefbaarheid.”*

Uitvoering geven aan woonvisie

De regio AV heeft recent de woonvisie vastgesteld. Prioriteiten in deze visie zijn *“Bouwen voor de vraag”, “Binden van huidige inwoners”* en *“Aanpassing bestaande voorraad”*. Met deze visie is de regio erin geslaagd ‘te geven en te nemen’. De ervaring leert dat uitvoering geven van een dergelijke visie in de praktijk weerbarstig kan zijn en vergt dat de partners elkaar vasthouden.

Decentralisaties binnen het sociaal domein.

Het Rijk gaat een nog nooit eerder vertoonde hoeveelheid werk overdragen aan de gemeenten. De gemeente wordt verantwoordelijk voor de zorg aan mensen met een beperking, ouderen en andere zorgbehoevenden. Daarnaast wordt de gemeente verantwoordelijk voor werk en inkomen. Mensen in de bijstand moeten zo snel mogelijk weer naar een baan worden begeleid. Gemeenten worden ook verantwoordelijk voor de jongeren. Alle zorg rond jongeren met psychiatrische problematiek, een beperking in combinatie met opvoed- en opgroei problemen komen op het bord van de gemeente. Daardoor verdubbelen de opgaven, de werkhoeveelheid, de complexiteit en de risico’s voor de gemeenten in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Voor het succesvol realiseren van de drie decentralisaties binnen het sociaal domein is een congruent samenwerkingsverband vereist.

De regionale stuurgroep *“Samenwerking in Participatie”* (SIP) staat een verdergaande samenwerking binnen het totale sociaal domein voor. Hierin past de verbinding van werkzaamheden van de Regionale Sociale Dienst (RSD) op het terrein van re-integratie met de activiteiten van de Avelingen Groep voor sociale werkvoorziening. Ook de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning krijgt inmiddels regionaal verbindingen tussen de gemeenten en de RSD.

Toekomstbestendigheid van de agrarische sector

De toekomst van de agrarische sector en de verhouding tussen natuur (groen, biodiversiteit), ruimtelijke kwaliteit en economische kansen in het buitengebied vragen nadrukkelijk om aandacht. In de Visie 2030 staat beschreven dat *“het platteland plaats biedt aan kleinschalige bedrijvigheid en de recreatieve en toeristische sector. De agrarische sector krijgt ruimte zich te ontplooiën middels specialisatie, duurzaamheid en diversiteit. De regio zet in op verbrede landbouw, waaronder natuurbeheer, zorgvoorzieningen en recreatief toeristische activiteiten. In het landelijk gebied gaat een verschuiving plaatsvinden naar meer kleine (eenmans)bedrijfsjes, bijvoorbeeld in de innovatieve dienstverlening.”*

Versterken recreatie en toerisme

“De regio AV ziet recreatie & toerisme als kansrijke sector. Op dit moment komen de mogelijkheden echter door een gebrek aan samenwerking en aansluiting van het toeristisch-recreatieve aanbod nog niet goed van de grond. De sector neemt dan ook slechts een beperkt deel van de ruimte en werkgelegenheid voor haar rekening.” (Een duurzaam perspectief, 2011: 30).

Bestuurlijke context

Regeerakkoord

Het regeerakkoord bevat een aantal relevante keuzes voor de inrichting en werking van het openbaar bestuur. Het kabinet geeft de discussie over taakoverdracht met het regeerakkoord nieuwe lading. Decentralisaties, robuuste gemeenten, krachtige regie-voerende provincies en nieuwe verhoudingen tussen overheid en samenleving bepalen de bestuurlijke agenda van het huidige kabinet.

Buurregio Drechtsteden

De regio AV beweegt zich in een context waarin verschillende relevante ontwikkelingen gaande zijn. Zo is in de samenwerking binnen de regio Drechtsteden de nadruk meer komen te liggen op meso- en macroniveau en op meedoen als regionale speler, het ontwikkelen van een netwerk in Den Haag en Brussel en op het versterken van relaties met het bedrijfsleven. De gesprekspartners van de Drechtsteden geven aan dat *“het steeds beter gaat om langs de lijn van de inhoud de samenwerking vorm te geven en aanwezig te zijn aan relevante bestuurlijke tafels.”*

Ontwikkelingen bij buurgemeenten

In de Hoeksche Waard is de discussie gaande over de toekomstige bestuurlijke inrichting. Aan de overkant van de Lek is voor de Krimpenerwaard-gemeenten (de K5) het herindelingsproces van start gegaan. Ook buurgemeenten in Gelderland en Noord-Brabant oriënteren zich op versterking van de samenwerking.

Vlaams-Nederlandse delta

Vlaanderen en Nederland zullen meer samen optrekken in Europese financieringsprogramma's die zich richten op innovatie en onderzoek. Bij het Interreg-programma zullen belangrijke partners als de regio Groot-Rijnmond en de Drechtsteden nauwer worden betrokken, zodat het programma beter aansluit op het economische netwerk in de Vlaams-Nederlandse delta. De beide regeringen zullen zich nog sterker inzetten voor een goede infrastructuur binnen de Vlaams-Nederlandse delta en voor de ontsluiting ervan naar het achterland. De regeringen zien grote meerwaarde in het gezamenlijk uitvoeren van studies naar transport- en logistiekroutes. (Conclusies regeringsoverleg Nederland-Vlaanderen 8 oktober 2013).

In de gesprekken van de commissie is aangegeven dat *“de regio Drechtsteden recent een analyse heeft laten uitvoeren van de economische structuur in de Vlaams-Nederlandse Delta. In dat verhaal zijn de AV-gemeenten afwezig of moeten zij een flink been bijtrekken.”*

3.4 Identiteit en culturele eigenheid van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden

De regio AV wordt in de Visie 2030 gekenmerkt als een gebied met een oer-Hollands, cultuurhistorisch landschap waar cultuurhistorische iconen en kernen samengaan met het water. In het tweede deel van deze tussenrapportage is de levensovertuiging binnen de regio AV aan de orde geweest en de afspiegeling daarvan in de zetelverdeling binnen de raden.

In de gesprekken met de AV-gemeenten is naar voren gekomen dat gemeenten hechten aan het waarborgen van de eigen identiteit en de culturele eigenheid van kernen. De identiteit van kernen is niet alleen politiek en godsdienstig bepaald maar ook maatschappelijk, onder meer tot uitdrukking komend in het lokale verenigingsleven. Deze vorm van identiteit wordt niet beïnvloed door de lokale bestuursvorm, maar berust vooral op initiatieven van burgers zelf.

Bestuurlijke schaalvergroting gaat veelal gepaard met vrees voor verlies van identiteit, eigenheid van kernen en gemeenschapszin. Die vrees is in verschillende gesprekken naar voren gekomen. De commissie is op dit punt van mening dat gemeenschapszin zich niets aantrekt van bestuurlijke grenzen. Wel dient een beweging van opschaling nadrukkelijk gepaard te gaan met het organiseren van kleinschaligheid en burgers nabijheid. Dat past ook goed bij het huidige tijdsgewricht waarin andere bestuurlijke verhoudingen ontstaan. Van de overheid wordt verwacht om 'los te laten in vertrouwen',³ terwijl inwoners heel goed en steeds meer in staat en bereid zijn initiatieven te ontplooiën. Daarnaast nopen de afnemende overheidsfinanciën ertoe zelfredzaamheid van inwoners te bevorderen. Dat betekent dat overheden zich op een andere wijze (moeten gaan) verhouden tot inwoners, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven. De gemeente Molenwaard ontwikkelde hiervoor het concept "Molenwaard nabij", waarbij kernen de eigen identiteit behouden en er voor "een Brandwijker alle ruimte is een Brandwijker te blijven". Naar het oordeel van de commissie kan in elk model van toekomstige samenwerking binnen de regio AV een goed kernenbeleid gevoerd worden.

3.5 Wel of niet herindelen?

Zoals eerder in deze tussenrapportage opgemerkt, is er geen sprake van eensgezindheid over *wat* er moet gebeuren. Zowel tussen als binnen gemeenten is sprake van verdeeldheid. Met name de raden spreken een voorkeur uit voor behoud van zelfstandigheid van gemeenten.

In de gesprekken met de commissie hebben de AV-gemeenten de volgende opvattingen naar voren gebracht.

"Het college van Giessenlanden kiest voor bestuurlijke samenwerking en geeft vanuit het perspectief van duurzaamheid de voorkeur aan samen te gaan in een nieuwe gemeente. Een ongedeeld Giessenlanden is daarbij een voorwaarde. Eén gemeente in de AV heeft de voorkeur. Dit biedt een goede positie in de regio en is voldoende robuust."

"Gorinchem ziet zichzelf als voldoende toekomstbestendig en wil een discussie over herindeling niet entameren. Als het tot herindeling komt, dan heeft Gorinchem een voorkeur voor een model waarbij drie gelijkwaardige gemeenten ontstaan. Een goede oplossing moet stad en platteland binden."

"Hardinxveld-Giessendam is voorstander van een model waarin de gemeente zelfstandig blijft en er sprake is van bestuurlijke samenwerking met alle zes gemeenten van de regio AV. Wanneer dit model niet haalbaar blijkt, geeft Hardinxveld-Giessendam aan zich als terugvaloptie te oriënteren op samenwerking met Sliedrecht/de Drechtsteden."

³ Raad voor het Openbaar Bestuur (December 2012). *Loslaten in vertrouwen. Naar een nieuwe verhouding tussen overheid, markt én samenleving.*

“De intentie van het college van B&W van Leerdam is om een stevige kern te vormen samen met Zederik en Giessenlanden en eventueel ook met Vianen en Lingewaal (de Vijfheerenlanden). Bestuurlijke samenwerking op deze schaal is nodig. Verdergaande samenwerking met Gorinchem en Hardinxveld-Giessendam (de maritieme westflank) heeft niet de voorkeur van Leerdam vanwege onvoldoende samenhang. Ook vergaande bestuurlijke samenwerking (en herindeling) op het niveau van de AV is voor Leerdam geen optie.”

“Molenwaard ziet mogelijkheden in het verder versterken van de ambtelijke samenwerking. Ambtelijke samenwerking met Giessenlanden en Hardinxveld-Giessendam kan een eerste opstap zijn naar het inrichten van één ambtelijke organisatie voor de regio AV. Het overnemen van het dienstverleningsconcept ‘Molenwaard nabij’ is voor Molenwaard een voorwaarde. Eén bestuurlijke organisatie voor de gehele AV ziet Molenwaard niet als een haalbare kaart, daarvoor heeft het gebied onvoldoende samenhang en zijn er qua cultuur en oriëntaties te veel onderlinge verschillen.

“De gemeente Zederik heeft een voorkeur voor ambtelijke samenwerking met de Vijfheerenlanden (m.n. Zederik, Leerdam en Vianen en evt. (delen van) Giessenlanden en Lingewaal). De raad van Zederik opteert daarbij voor zelfstandigheid van de gemeente. Het college ziet mogelijkheden om in het verlengde van ambtelijke samenwerking ook invulling te geven bestuurlijke samenwerking op het niveau van de Vijfheerenlanden.

Een algemene vraag die onder ogen moet worden gezien, is wat de toekomst zou moeten zijn van de verschillende gemeenschappelijke regelingen waaraan ook niet-AV gemeenten deelnemen (zie bijlage). Is integratie van belang? Zo ja, wat zijn de (financiële en organisatorische) gevolgen? Is uittreden uit een bestaande regeling nodig? Wat zijn daarvan de gevolgen?

Sommige gemeenten zien bij een kleiner aantal gemeenten in de regio AV nog wel een plaats voor samenwerking in AV-verband en in het laten voortbestaan van de regio AV. Anderen denken dan eerder aan het opheffen van de regio AV en aan het organiseren van de samenwerking (met een kleiner aantal gemeenten) in een groter verband. Daarbij wordt als vraag aan de orde gesteld of de afstanden en de onderlinge verschillen dan niet te groot worden.

3.6 Enkele voorlopige conclusies

Conclusie 1: Huidige samenwerkingsvormen hebben een vrijblijvend karakter en kosten veel in termen van bestuurlijke en ambtelijke aandacht

Te realiseren doelen van de samenwerking kunnen nadrukkelijker worden geformuleerd en het effectief functioneren van het politiek-bestuurlijk-ambtelijk samenspel kan worden versterkt door heldere afspraken te maken over de onderlinge rolverdeling en de daarbij behorende rolvastheid in acht te nemen.

Conclusie 2: Maatschappelijke opgaven vergen een nadrukkelijker gevoel van urgentie

Complexe huidige en toekomstige maatschappelijke opgaven en kansrijke mogelijkheden op de terreinen van economie, bereikbaarheid, demografische veranderingen, leefbaarheid, de decentralisaties binnen het sociaal domein, recreatie & toerisme en bestuurskracht zouden binnen de regio AV aanleiding moeten geven tot een nadrukkelijker ambitie, een meer positieve en actieve houding en versterking van bestuurskracht. De potentie van de gunstige ligging van de regio AV kan nadrukkelijker worden benut.

Conclusie 3: De verschillende oriëntaties van de gemeenten in de regio AV trekken een wissel op het gezamenlijk formuleren en realiseren van ambities

Verschillende gemeenten van de regio AV oriënteren zich op gemeenten buiten de regio. Met uitzondering van Giessenlanden houden de AV-gemeenten een terugvaloptie open buiten de regio AV. De AV-gemeenten maken niet zozeer een overtuigende, positieve keuze voor elkaar. Het ontbreekt in de regio AV aan een gemeenschappelijke opdracht, een gezamenlijke oriëntatie of een gedeelde ambitie. De verschillende oriëntaties brengen tevens met zich mee dat de rol van een trekker, met aandacht voor de belangen van de regio als geheel, niet is belegd.

Conclusie 4: Richting medeoverheden en maatschappelijke organen kan de regio AV een meer actieve rol spelen.

Om kansen te verzilveren en meer als een eenheid naar buiten te treden moet de regio zich krachtiger organiseren en een meer actieve rol vervullen.

Conclusie 5: Versterking samenwerking is nodig

De commissie onderschrijft de overeenstemming binnen de regio AV over *dat* er wat moet gebeuren. Voor de commissie is eenduidige bestuurlijke sturing van ambtelijke samenwerking een voorwaarde; ambtelijke samenwerking dient te zijn voorzien van een bestuurlijke component. Ook het nu formuleren van een richtinggevende stip aan de horizon van wat per 1 januari 2018 dient te zijn bereikt (inclusief een tijdpad en tussentijdse ijkmomenten) ziet de commissie als een voorwaarde om te komen tot een succesvolle toekomstige bestuurlijke inrichting van de regio AV.

4. Modellen voor toekomstige bestuurlijke inrichting

4.1 Opdracht aan commissie

Zoals eerder in deze tussenrapportage aangegeven gaat de opdracht aan de commissie uit van vier modellen:

- een model waar de gehele regio AV bestuurlijk uitgangspunt is,
- een model waarbij het onderscheid wordt gemaakt tussen meer stedelijk en meer landelijk gebied,
- een model waarbij sprake is van drie – gelijkwaardige⁴ – gemeenten,
- de bestaande bestuurlijke indeling in zes zelfstandige gemeenten die in de regio AV samenwerken.

4.2 Grenzen van de AV

De commissie heeft in de gesprekken met de gemeenten en tijdens de dialoog met het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties meerdere modellen besproken. Hierbij zijn ook varianten aan bod gekomen die niet in de opdracht zijn vermeld. Hierbij moet vooral worden gedacht aan modellen waarin gemeenten van buiten de AV zijn betrokken. Aan de noord- en oostzijde van het gebied gaat het om Lingewaal en Vianen. Vianen maakt geografisch deel uit van de Vijfheerenlanden, maar is geen onderdeel van de regio AV. Vianen ligt bovendien in de provincie Utrecht en maakt onderdeel uit van de Utrechtse regio.

Vianen heeft recent de “Toekomstvisie Vianen 2025” opgesteld. Mede in dat licht verkent de gemeente in welke mate de doelen zelfstandig kunnen worden bereikt. De gemeente onderzoekt welke samenwerking het meeste resultaat oplevert en aan welke eisen eventuele samenwerking moet voldoen. Vianen is economisch georiënteerd op Utrecht, terwijl er vanuit historisch perspectief ook samenhang is met de Vijfheerenlanden.

De gemeente Lingewaal heeft voor een deel ook een oriëntatie op de AV. Gorinchem vervult voor inwoners van Lingewaal een centrumfunctie. Lingewaal participeert bovendien in bijvoorbeeld de RSD en de Avelingen Groep. Daarnaast werkt Lingewaal samen in Rivierenland. Lingewaal onderzoekt op dit moment twee scenario's (oriëntatie AV en oriëntatie Rivierenland). Voor wat betreft de oriëntatie op de AV wacht Lingewaal de uitkomsten van de commissie af.

De commissie heeft gesproken met de colleges van Lingewaal en Vianen. Deze gemeenten hebben er geen bezwaar tegen als de commissie deze gemeenten betreft in eventuele toekomstmodellen voor de AV. Daarmee wordt echter niet vooruitgelopen op eventuele keuzes van deze gemeenten.

Ten zuidwesten van de regio AV gaat het om Sliedrecht, Papendrecht en Alblasterdam. Deze gemeenten liggen fysiek in de Alblasterwaard en maken deel uit van de Drechtsteden. De samenwerking binnen de regio Drechtsteden wordt gewaardeerd. De drie gemeenten zijn echter wel relevant voor de AV. Hardinxveld-Giessendam noemt als terugvalscenario een nauwere band met Sliedrecht en (dus) de Drechtsteden. Vanuit de regio Drechtsteden is geen expliciete wens tot uitbreiding aan de orde. In de gesprekken is wel aan de orde geweest dat Hardinxveld-Giessendam kan worden uitgenodigd om toe te treden. Alblasterdam heeft een verbinding met Molenwaard. Het Werelderfgoed Kinderdijk ligt op het grondgebied van beide gemeenten.

⁴ Hierbij hoeft het niet te gaan om gelijke omvang (inwoners/oppervlak).

Alblasserdam, Papendrecht, Sliedrecht, Hardinxveld-Giessendam en Gorinchem vormen gezamenlijk het maritieme cluster (Merwede-zone). Dit cluster is essentieel voor de werkgelegenheid in de brede omtrek. Alblasserdam, Papendrecht en Sliedrecht hebben aangegeven vast te houden aan de samenwerking in de Drechtsteden.

4.3 Bestuurlijke of ambtelijke samenwerking

Het is niet uit te sluiten dat een herindelingsvoorstel onderdeel is van het uiteindelijke advies van de commissie. Dat wil echter niet zeggen dat daarmee de samenwerkingsverbanden overbodig zijn. Veel samenwerking speelt op het niveau van Zuid-Holland Zuid, maar ook andere samenwerkingsverbanden kunnen na een eventuele herindeling noodzakelijk blijven. In het kader van onder meer de decentralisaties wordt door het Rijk gestreefd naar de inrichting van congruente samenwerkingsverbanden. De commissie verwacht dat in alle modellen:

1. samenwerking noodzakelijk blijft,
2. de samenwerking gesaneerd moet worden.

4.4 Tijdshorizon

In veel gesprekken is aandacht gevraagd voor de snelheid waarmee veranderingen worden doorgevoerd. Daarbij is enerzijds opgemerkt dat *“er doorgepakkt moet worden”* en anderzijds *“dat voorkomen moet worden dat verandering op verandering wordt gestapeld”*. Ook is duidelijk aangegeven dat het niet mogelijk is alles tegelijk op te lossen; *“het versterken van de samenwerking of een fusie van een beperkt aantal gemeenten is al lastig genoeg.”* De commissie zal bij het uiteindelijke advies aangeven wat de ideale realisatiedatum is. Het formuleren van een richtinggevende stip aan de horizon per 1 januari 2018 (inclusief een tijdpad en tussentijdse ijkmomenten) ziet de commissie als voorwaarde om te komen tot een succesvolle toekomstige bestuurlijke inrichting van de regio AV. In de visie van de commissie moet het verbeteren en versterken (incl. saneren) van de samenwerking direct starten.

4.5 Presentatie van de modellen

De commissie start voor de beschrijving van de modellen met de herindelingscriteria van het Ministerie van BZK. Deze komen overeen met de criteria die de commissie eerder zelf presenteerde. De herindelingscriteria van BZK zijn:

1. draagvlak
2. interne samenhang/dorps- en kernenbeleid
3. bestuurskracht/effectiviteit
4. evenwichtige regionale verhoudingen
5. duurzaamheid/houdbaarheid.

De commissie heeft de volgende overwegingen bij deze criteriaset:

1. Het criterium *“interne samenhang/dorps- en kernenbeleid”* heeft in de ogen van de commissie in deze opdracht geen onderscheidend vermogen. De commissie onderkent uiteraard de verschillende identiteiten van de kernen. Bovendien ziet de commissie ook de verschillen tussen steden, dorpen en kernen. Enerzijds is in de gesprekken aangegeven dat stad en land elkaar nodig hebben, anderzijds is aangegeven dat de stadsproblematiek en de vraagstukken van de dorpen en de kernen zo ver uit elkaar liggen dat een *“eigen”* aanpak noodzakelijk is. De commissie is van oordeel dat het binnen de AV in alle modellen mogelijk is om een goed dorps- en kernenbeleid op maat te voeren. Hierbij is het mogelijk om ook de stadsproblematiek daadkrachtig op te pakken. Eén bestuur betekent niet dat er slechts één regime kan gelden voor dorpen, kernen en steden. De commissie beschouwt daarom dit criterium als een uitgangspunt en een opdracht bij alle modellen.

2. Het criterium “Bestuurskracht/effectiviteit” wil de commissie opdelen in twee criteria. Het criterium bestuurskracht/democratische legitimiteit heeft meer betrekking op de mogelijkheden om bestuurlijk krachtig op te treden én tegelijkertijd de democratische legitimiteit te borgen. Het criterium effectiviteit heeft voor de commissie vooral betrekking op de mogelijkheden om een krachtige ambtelijke uitvoeringsorganisatie op te bouwen.

Daarmee ziet de criteriaset er als volgt uit:

1. draagvlak
2. bestuurskracht/democratische legitimiteit
3. effectiviteit
4. evenwichtige regionale verhoudingen
5. duurzaamheid/houdbaarheid

Per criterium zal in het eindrapport een grove weging worden aangebracht op een vijfpuntschaal. Voor deze weging worden in deze notitie bouwstenen aangedragen in de kolom kansen en bedreigingen. In de laatste kolom wordt gesproken over belemmeringen. Hiervoor wordt steeds teruggegrepen op standpunten die de commissie heeft opgetekend tijdens de gesprekken met de AV-gemeenten.

4.6 Uitwerking modellen

De commissie heeft ervoor gekozen naast de in de opdracht genoemde modellen, ook enkele andere varianten uit te werken. De commissie start – gezien de voorkeur van de meeste gemeenteraden – met het uitwerken van het model waarin de huidige gemeenten zelfstandig blijven. In het vervolg van deze tussenrapportage zijn de volgende opties beschreven:

1. Zes zelfstandige gemeenten en intensieve samenwerking.
2. Fusie van de zes gemeenten.
3. Landelijk/stedelijk.
4. Drie gelijkwaardige gemeenten.
5. Merwede-cluster.
- 5a. Merwede-cluster+.
6. Merwede-cluster, Vijfheerenlanden, Alblasserwaard.
7. Vijfheerenlanden, Alblasserwaard

Optie 1 Zes zelfstandige gemeenten en intensieve samenwerking

Een model van ambtelijke samenwerking, waarbij de huidige zes gemeenten van de regio AV zelfstandig blijven, is in de ogen van de commissie slechts toekomstbestendig wanneer de ambtelijke samenwerking wordt ingericht op het schaalniveau van de regio AV. Ambtelijke samenwerking op kleinere schaal ziet de commissie als een onvoldoende toereikende oplossing. Ambtelijke samenwerking in clusters van gemeenten binnen de AV levert onvoldoende schaalvoordeel en onvoldoende inhoudelijk synergie op.

In dit model blijven alle zes gemeenten in de AV zelfstandig en werken zij intensief en niet-vrijblijvend samen. Deze samenwerking wordt in dit model op een eenduidige wijze gestuurd op basis van een gezamenlijk ontwikkelde en vastgestelde visie.

Voor deze samenwerking is een goede governance structuur, een zware GR, noodzakelijk waarbij de volgende uitgangspunten gelden:

1. Alle deelnemers *kunnen* bijdragen en ook alle deelnemers *willen* bijdragen.
2. Deelnemers stellen de gezamenlijke doelen boven de eigen doelen en accepteren soms dat de winst uit de samenwerking voor hen minder is dan die van een ander.
3. Tegenstellingen worden door de deelnemers opgelost (en niet genegeerd en verzwegen).
4. De rollen, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de deelnemers zijn duidelijk.
5. Deelnemers voelen zich in dezelfde grote mate verantwoordelijk voor genomen beslissingen.
6. De samenwerking is democratisch geborgd.

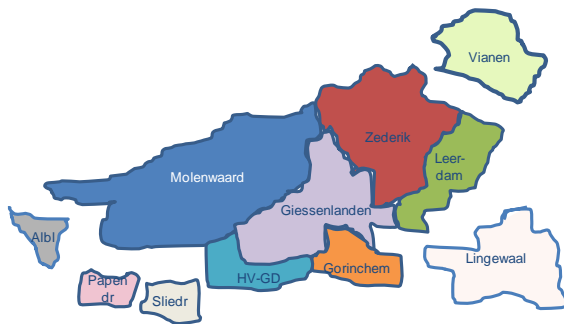
De samenwerking zal zich in dit model richten op vier domeinen:

1. Realiseren van een gezamenlijke bedrijfsvoering.
2. Realiseren van uitvoeringstaken.
3. Ontwikkelen en realiseren van beleid op essentiële beleidsthema's voor de gehele AV.
4. Organiseren van de lobby waarbij de AV zich als geheel profileert en "zaken binnen haalt".

Dit model is een grote stap ten opzichte van de huidige situatie. De huidige samenwerkingsvormen zullen moeten worden gesaneerd en de samenwerking zal verder moeten worden verstevigd en aangepast op basis van de hierboven getypeerde governance structuur. Onderdeel in deze oplossing kan zijn de vorming van één gezamenlijke ambtelijke organisatie. In dit model zorgen de individuele gemeenten voor het maatwerk in het politiek proces en in de dienstverlening.

Dit model ziet er als volgt uit:

Optie 1: Samenwerken in de AV

Gemeenten AV	kernen	inw.
-Gorinchem	2	34.895
-Giessenlanden	7	14.425
-Molenwaard	13	29.090
-Hardinxveld-Giessendam	3	17.535
-Zederik	8	13.340
-Leerdam	4	20.690

De kerngegevens zijn:

Gemeente	Inwoneraantal	Oppervlakte	Kernen	fte	Raadsleden
Gorinchem	34.895	2.193	2	257,85	23
Giessenlanden	14.425	6.512	7	78,64	15
Molenwaard	29.090	12.650	13	164,58	21
Hardinxveld-Giessendam	17.535	1.935	3	110,00	17
Zederik	13.340	7.649	8	79,95	15
Leerdam	20.690	3.500	4	134,36	19

Dit model laat zich als volgt omschrijven.

criterium	Weging	Kansen en bedreigingen	Belemmeringen
Draagvlak		<p>Een perspectief op zelfstandigheid en op een krachtige aanpak van de zaken die de individuele gemeenten niet alleen kunnen oppakken versterkt mogelijk het draagvlak voor <i>echte</i> samenwerking.</p> <p>Het risico is echter dat bij tegenslagen het draagvlak toch weer afneemt.</p> <p>Gemeenten hebben aangegeven dat er echt iets moet gebeuren; mogelijk vrezen zij dat deze oplossing te beperkt is. De (aanzienlijke) impact van dit model zal vooraf goed moeten worden doorgesproken.</p>	<p>De meeste gemeenten hebben aangegeven dat er iets moet gebeuren (ook bestuurlijk).</p> <p>Giessenlanden heeft aangegeven niet zelfstandig verder te kunnen.</p>
Bestuurskracht/ democratische legitimiteit		<p>In dit model moeten de gemeenten het politieke maatwerk leveren. De vraag is wat de (budgettaire) ruimte voor de gemeenten nog is om dit maatwerk te leveren.</p> <p>Het zal extra inspanningen vergen om een eigen dorps- en kernenbeleid te realiseren naast de afspraken die daarover in AV-verband worden gemaakt.</p> <p>Een ander vraagstuk is hoe eenvoudig de bestuurlijke "doorzettingskracht" van de samenwerking is te realiseren. Delegatie en mandaat zullen in dit model vergaand moeten zijn.</p> <p>De democratische kaderstelling en controle moeten goed worden georganiseerd.</p> <p>De verschillende externe oriëntaties van de huidige gemeenten worden door de versterking van de ambtelijke samenwerking niet opgeheven en kunnen een belemmering vormen voor de bestuurbaarheid van de samenwerking.</p>	<p>Voor Gorinchem is het vormen van één ambtelijke organisatie een "no go scenario" (tenzij de samenwerking vorm krijgt op basis van het centrum-gemeentemodel)</p> <p>Molenwaard ziet één ambtelijke organisatie als een voorkeurs-scenario</p>
Effectiviteit		<p>Voor de onderwerpen die in de samenwerking worden opgepakt kan een stevige organisatie worden opgebouwd. Op het niveau van de individuele gemeenten blijven zeer beperkte ambtelijke organisaties over. Kwetsbaarheid is hierbij een mogelijk risico.</p>	
Evenwichtige regionale verhoudingen		<p>In de omgeving is sprake van schaalvergroting. De Regio Drechtsteden is reeds een belangrijke factor. Een AV die bestaat uit zes individuele gemeenten zal moeten investeren om een evenwichtige regionale partner te zijn.</p>	
Duurzaamheid/houdbaarheid		<p>In het licht van de ontwikkelingen elders, is de te verwachten houdbaarheid niet optimaal, maar beter dan van de huidige situatie.</p>	

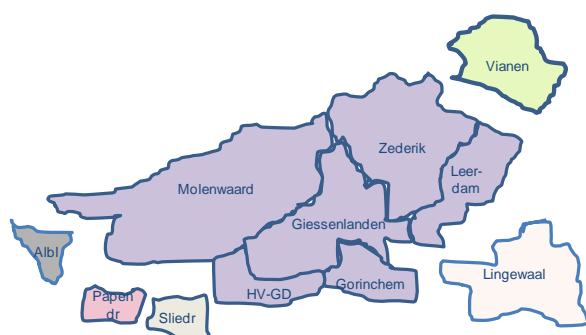
Indien een dergelijk model wordt gekozen zal in de ogen van de commissie binnen een jaar een overtuigend resultaat in de samenwerking moeten zijn gerealiseerd en een zware GR moeten zijn ingericht.

Optie 2: Fusie van de zes AV-gemeenten

In deze variant fuseren de zes gemeenten van de AV tot één nieuwe gemeente. Op deze wijze ontstaat een grote gemeente van circa 130.000 inwoners. Het aantal kernen is groot en ook het totale oppervlak is aanzienlijk. Deze gemeente kan landelijk aanschuiven bij de overleggen die de 100.000+- gemeenten voeren (onderling en in Den Haag). Een dergelijke gemeente omvat een grote variëteit aan kenmerken. Hierbij gaat het om stedelijk-landelijk, landbouw en industrie, maritieme sector en recreatie en toerisme. De samenhang en de verbondenheid tussen de inwoners zal niet op alle onderdelen groot zijn. Gezamenlijke vraagstukken die een eenduidige aanpak vragen zijn er zeker (zie Visie 2030).

Dit model ziet er als volgt uit:

Optie 2: één AV

Eén AV (37 kernen)

-Gorinchem	34.895
-Giessenlanden	14.425
-Molenwaard	29.090
-Hardinxveld-	
-Giessendam	17.535
-Zederik	13.340
-Leerdam	20.690
Totaal	129.975

De kerngegevens zijn:

Gemeente	Inwoneraantal	Oppervlakte	Kernen	fte	Raadsleden
Gorinchem	34.895	2.193	2	257,85	23
Giessenlanden	14.425	6.512	7	78,64	15
Molenwaard	29.090	12.650	13	164,58	21
Hardinxveld-Giessendam	17.535	1.935	3	110,00	17
Zederik	13.340	7.649	8	79,95	15
Leerdam	20.690	3.500	4	134,36	19
Totaal	129.975	34.439	37	825,38	110 → 39

Dit model laat zich als volgt omschrijven.

criterium	Weging	Kansen en bedreiging	Belemmeringen
Draagvlak		<p>Vanuit bedrijfsleven en maatschappelijk middenveld worden vooral de voordelen van één AV-gemeente belicht. Voor toerisme en recreatie, maar ook voor gebiedsontwikkeling, woningbouw en industrie ziet men veel voordelen in één bestuurlijke oplossing voor de AV. Daarnaast hebben bedrijfsleven en maatschappelijk middenveld ook aandacht voor de eigenheid van de verschillende gemeenten; in een aantal gevallen heeft men daar ook baat bij.</p> <p>De winst van één AV-gemeente voor de huidige gemeenten lijkt beperkt, terwijl de risico's groot zijn. De positie van een gemeente van circa 130.000 inwoners in de regio biedt echter wel kansen.</p>	<p>Giessenlanden kiest voor één AV-gemeente</p> <p>Hardinxveld-Giessendam ziet na zelfstandigheid, één AV-gemeente als een goede optie.</p> <p>Voor Gorinchem en Leerdam is één AV-gemeente een "no go scenario".</p>
Bestuurskracht/ democratische legitimiteit		<p>De gemeenteraad van de AV-gemeente hervindt in dit model een duidelijke en sterke kaderstellende en controlerende rol ten aanzien van alle taken.</p> <p>In dit model kan aanzienlijke bestuurskracht worden ontwikkeld. De verschillende afwegingen worden nu binnen één bestuur gemaakt.</p> <p>Het is in dit model tevens mogelijk een krachtig kernen- en dorpenbeleid te ontwikkelen en te realiseren. Daarbinnen is maatwerk mogelijk.</p> <p>De verschillende externe oriëntaties van de huidige gemeenten worden door de vorming van één gemeente niet opgeheven en kunnen een belemmering vormen voor de bestuurskracht ervan.</p>	<p>Meerdere gemeenten hebben uitgesproken geen voordeel te verwachten van de vorming van één gemeente (haalbaarheid, cultuur, inhoudelijke verschillen)</p>
Effectiviteit		<p>Potentieel groot.</p> <p>De fusie van zes naar één gemeente kan echter op korte termijn ontwikkelingen remmen.</p>	
Evenwichtige regionale verhoudingen		<p>De nieuwe gemeente wordt een factor van belang in de regio.</p>	
Duurzaamheid/ houdbaarheid		<p>Er ontstaat een gemeente die ook op de lange termijn de meeste taken goed alleen aan kan.</p>	

Optie 3: Landelijk/stedelijk

In de gesprekken is vaak aandacht gevraagd voor het samenbrengen van het landelijk gebied. Indien langs de lijn van landelijk en stedelijk wordt gedacht, ontstaat een lastig beeld. In deze logica zouden Hardinxveld-Giessendam, Gorinchem en Leerdam één nieuwe gemeente moeten vormen. Nadeel is dat Leerdam niet aan de beide andere gemeenten grenst. Bovendien is Leerdam ook meer georiënteerd op de Vijfheerenlanden. Hardinxveld-Giessendam heeft bovendien een voorkeur aangegeven voor een verbinding met Sliedrecht/de Drechtsteden indien niet voor een fusie van de zes AV-gemeenten wordt gekozen. De logica van Gorinchem en Leerdam samen is moeilijk te onderbouwen.

Een landelijke gemeente zou bestaan uit 28 kernen terwijl de stedelijke gemeente 9 kernen telt.

Optie 3: Landelijk/stedelijk

Landelijk (28 kernen)

-Giessenlanden	14.425
-Molenwaard	29.090
-Zederik	13.340
Totaal	56.885

Stedelijk (9 kernen)

-Gorinchem	34.895
-Leerdam	20.690
-Hardinxveld-Giessendam	17.535
Totaal	73.120

De kerngegevens zijn:

Gemeente	Inwoneraantal	Oppervlakte	Kernen	fte	Raadsleden
Gorinchem	34.895	2.193	2	257,85	23
Hardinxveld-Giessendam	17.535	1.935	3	110,00	17
Leerdam	20.690	3.500	4	134,36	19
Totaal	73.120	7.628	9	502,21	59 → 35

Gemeente	Inwoneraantal	Oppervlakte	Kernen	fte	Raadsleden
Giessenlanden	14.425	6.512	7	78,64	15
Molenwaard	29.090	12.650	13	164,58	21
Zederik	13.340	7.649	8	79,95	15
Totaal	56.855	26.811	28	323,17	51 → 31

Dit model laat zich als volgt omschrijven.

criterium	Weging	Kansen en bedreigingen	Belemmeringen
Draagvlak		Het model is in de gesprekken niet herkend als een mogelijke oplossingsrichting. In verschillende gesprekken is benadrukt dat stad en landelijk gebied elkaar nodig hebben en elkaar versterken. De mogelijkheden van versterking van stad en land ontbreken in dit model.	Ook tegen een indeling in twee gemeenten bestaan bezwaren. Gorinchem heeft aangegeven geen voorstander te zijn van een indeling naar twee gemeenten.
Bestuurskracht/ democratische legitimiteit		In principe biedt dit model verbeteringen als het gaat om het aantal taken dat "binnen de gemeente" kan worden opgepakt. De kaderstellende en controlerende taak van de gemeenteraad wordt zo versterkt. De bestuurskracht kan in dit model worden versterkt. Deze indeling biedt de mogelijkheid om een gericht stedelijk en landelijk kernenbeleid te voeren. De samenhang tussen de ontwikkelingen in de landelijke en de stedelijke kernen komt hiermee echter onder druk.	Leerdam kiest niet voor een aansluiting bij de maritieme westflank.
Effectiviteit		De landelijke gemeente haalt de 60.000 inwoners niet. Aanvullende maatregelen blijven noodzakelijk.	Ook de verbinding Gorinchem – Leerdam is niet de keuze van Leerdam.
Evenwichtige regionale verhoudingen		De nieuwe gemeenten passen redelijk bij de (toekomstige) schaal van de omliggende gemeenten. Vergeleken met de bestaande situatie ontstaat iets meer evenwicht, maar niet zozeer op basis van logische criteria.	
Duurzaamheid/ houdbaarheid		Het risico is dat toekomstige ontwikkelingen niet kunnen worden opgevangen.	

Het onderscheid landelijk/stedelijk is in de gesprekken ruim aan de orde geweest. Het belang dat hieraan wordt gehecht is wisselend (tussen gemeenten en binnen gemeenten). Echter, in deze vorm is dit model (dus inclusief Leerdam) niet of nauwelijks als reële optie aan de orde geweest in de gesprekken.

Optie 4: Fusie tot drie gelijkwaardige gemeenten

In deze variant blijft Gorinchem zelfstandig. In dat geval legt Gorinchem echter wel een claim op een aantal omliggende kernen. Giessenlanden en Hardinxveld-Giessendam hebben aangegeven uitsluitend "ongedeeld" te willen fuseren. Het is in deze variant ook denkbaar dat (direct of later) Vianen en Lingewaal aansluiten bij GLZ. Hardinxveld-Giessendam heeft aangegeven de aansluiting bij Sliedrecht/Drechtsteden te zoeken indien niet één gemeente AV ontstaat. Daarmee komen Gorinchem en Molenwaard mogelijk alleen te staan in dit model.

Optie 4: Drie gelijkwaardige gemeenten

HV-GD/Molenwaard (16 kernen)

-Molenwaard	29.090
-Hardinxveld-Giessendam	17.535
Totaal	46.625

Gorinchem (2 kernen)

-Gorinchem	34.895
-+?	
Totaal	34.895

GLZ (19 kernen)

-Giessenlanden	14.425
-Zederik	13.340
-Leerdam	20.690
Totaal	48.455

De kerngegevens zijn:

Gemeente	Inwoneraantal	Oppervlakte	Kernen	fte	Raadsleden
Gorinchem	34.895	2.193	2	257,85	23

Gemeente	Inwoneraantal	Oppervlakte	Kernen	fte	Raadsleden
Molenwaard	29.090	12.650	13	164,58	21
Hardinxveld-Giessendam	17.535	1.935	3	110,00	17
Totaal	46.625	14.585	16	274,58	38 → 29

Gemeente	Inwoneraantal	Oppervlakte	Kernen	fte	Raadsleden
Giessenlanden	14.425	6.512	7	78,64	15
Zederik	13.340	7.649	8	79,95	15
Leerdam	20.690	3.500	4	134,36	19
Totaal	48.455	17.661	19	292,95	49 → 29

Dit model laat zich als volgt omschrijven.

criterium	Weging	Kansen en bedreigingen	Belemmeringen
Draagvlak		Weinig animo voor dit model. In dit model wordt Gorinchem de kleinste gemeente. Dit verdraagt zich moeilijk met de centrumfunctie die de gemeente heeft in het gebied.	Giessenlanden heeft expliciet aangegeven tegenstander te zijn van dit model
Bestuurskracht/ democratische legitimiteit		In principe biedt dit model verbeteringen als het gaat om het aantal taken dat weer "binnen de gemeente" kan worden opgepakt. De kaderstellende en controlerende taak van de gemeenteraad wordt zo versterkt. De bestuurskracht kan in dit model worden versterkt. De drie gemeenten die ontstaan zijn echter nog beperkt van omvang. Samenwerken op een aanzienlijke schaal is nog steeds noodzakelijk. De genoemde verbeteringen zijn daarmee beperkt. De samenhang tussen de ontwikkelingen in de landelijke en de stedelijke kernen komt hiermee onder druk.	Gorinchem kiest voor zelfstandigheid (zoals in dit model) Hardinxveld-Giessendam kiest er niet voor om slechts met één partij verder te gaan.
Effectiviteit		Het betreft kleinere gemeenten die nog steeds veel moeten samenwerken. De organisaties zijn beperkt van omvang en het zal lastiger zijn om o.a. de kwetsbaarheid te verminderen.	
Evenwichtige regionale verhoudingen		Vergeleken met de bestaande situatie ontstaat iets meer evenwicht. Redelijke balans met de maatvoering van de omliggende gemeenten; er zijn daardoor ook geen bijzondere voordelen te behalen.	
Duurzaamheid/ houdbaarheid		Risico is dat toekomstige ontwikkelingen niet kunnen worden opgevangen.	

Dit model vereist dat nog op aanzienlijke schaal wordt samengewerkt.

Optie 5: Merwede-cluster

In dit model ligt de nadruk op het belang van het maritieme cluster aan de Merwede. Binnen de AV gaat het dan om de gemeenten Hardinxveld-Giessendam en Gorinchem. In principe kan ook nog worden gekeken naar één of meer van de drie Drechtsteden-gemeenten langs de Merwede, namelijk Alblasserdam, Papendrecht en Sliedrecht (optie 5a). Vianen zou in geval van herindeling geïnteresseerd kunnen zijn in een optie waarin een gemeente Vijfheerenlanden ontstaat. Naar alle waarschijnlijkheid is Vianen niet geïnteresseerd in een variant Binnenwaard.

Dit model ziet er als volgt uit:

Optie 5: Merwede-cluster

Merwedecoluster (5 kernen)

-HV-GD	17.535
-Gorinchem	34.895
Totaal	52.430

Binnenwaard (32+6 kernen)

-Molenwaard	29.090
-Giessenlanden	14.425
-Zederik	13.340
-Leerdam	20.690
Totaal	77.545
-Vianen	19.618
Totaal (optie)	97.163

De kerngegevens zijn:

Gemeente	Inwoneraantal	Oppervlakte	Kernen	fte	Raadsleden
Gorinchem	34.895	2.193	2	257,85	23
Hardinxveld-Giessendam	17.535	1.935	3	110,00	17
	52.430	4.128	5	367,85	40 → 31

Gemeente	Inwoneraantal	Oppervlakte	Kernen	fte	Raadsleden
Molenwaard	29.090	12.650	13	164,58	21
Giessenlanden	14.425	6.512	7	78,64	15
Zederik	13.340	7.649	8	79,95	15
Leerdam	20.690	3.500	4	134,36	19
Totaal	77.545	30.311	32	457,53	70 → 35

Dit model laat zich als volgt omschrijven.

criterium	Weging	Kansen en bedreigingen	Belemmering
Draagvlak		Weinig animo voor dit model. In dit model bestaat het risico dat Gorinchem de kleinste gemeente wordt. Dit verdraagt zich moeilijk met de centrumfunctie die de gemeente heeft in het gebied.	Giessenlanden heeft aangegeven tegenstander te zijn van dit model
Bestuurskracht/ democratische legitimiteit		In principe biedt dit model verbeteringen als het gaat om het aantal taken dat weer "binnen de gemeente" kan worden opgepakt. De kaderstellende en controlerende taak van de gemeenteraad wordt zo versterkt. De gemeente Binnenwaard heeft goede mogelijkheden om voldoende bestuurskrachtig te kunnen worden. Samenwerken is nog wel noodzakelijk. De genoemde verbeteringen zijn dus beperkt. De samenhang tussen de ontwikkelingen in de landelijke en de stedelijke kernen komt deels onder druk doordat de verbinding tussen Gorinchem en de Binnenwaard ontbreekt.	Gorinchem kiest voor zelfstandigheid Hardinxveld-Giessendam kiest er niet voor om slechts met één partij verder te gaan.
Effectiviteit		Het betreft gemeenten die nog steeds moeten samenwerken.	De Vijfheerenlanden-gemeenten hebben een voorkeur voor samenwerking met de Vijfheerenlanden
Evenwichtige regionale verhoudingen		Vergeleken met de bestaande situatie ontstaat iets meer evenwicht. Redelijke balans met de maatvoering van de omliggende gemeenten; er zijn daardoor ook geen bijzondere voordelen te behalen.	
Duurzaamheid/ houdbaarheid		Het risico dat toekomstige ontwikkelingen niet kunnen worden opgevangen is klein; er zijn kansen voor doorontwikkeling.	

Hardinxveld-Giessendam en Gorinchem opteren niet voor deze fusie. De kans bestaat dat Hardinxveld-Giessendam kiest voor Sliedrecht en dat Gorinchem zelfstandig blijft. De Binnenwaard in dit model is op zich een potentieel bestuurskrachtige gemeente. Het aantal kernen is groot. Vianen en Lingewaal zijn geen "noodzakelijke voorwaarden" in dit model, maar er is voor hen wel ruimte om (in tweede instantie) aan te haken bij een gemeente Binnenwaard. De combinatie Gorinchem/Hardinxveld-Giessendam is nog beperkt van omvang. Ook in dit model zal de samenwerking de nodige aandacht vragen.

Optie 5a: Merwede-cluster+

Optie 5a: Merwede-cluster+

Merwede-cluster+ (9 kernen)

-Gorinchem	34.895
-HV-GD	17.535
-Alblasserdam	19.477
-Papendrecht	32.106
-Sliedrecht	24.464
Totaal	128.477

Binnenwaard (32+6 kernen)

-Molenwaard	29.090
-Giessenlanden	14.425
-Zederik	13.340
-Leerdam	20.690
Totaal	77.545
-Vianen	19.618
Totaal (optie)	97.163

Voor dit model is – als de betrokken Drechtsteden-gemeenten ervoor zouden voelen – een variant dan wel doorontwikkeling denkbaar. In deze optie wordt het gehele noordelijke Merwede-cluster in één gemeente ondergebracht. Deze nieuwe gemeente zou dan naar verwachting onderdeel uitmaken van de Drechtsteden. De verhoudingen in dit samenwerkingsverband komen dan anders te liggen. Het Merwede-cluster+ en de Binnenwaard zullen zich waarschijnlijk verschillend oriënteren als het gaat om eventuele regionale samenwerking. Ook in dit model *kunnen* Vianen en Lingewaal aansluiten bij de Binnenwaard. Het is niet de verwachting dat dit interessant is voor die gemeenten.

Optie 6: Merwede, Vijfheerenlanden, Alblasserwaard

In dit model zoekt Hardinxveld-Giessendam aansluiting bij Sliedrecht/Drechtsteden. Daarnaast ontstaat een Alblasserwaard met Molenwaard, Giessenlanden en Gorinchem. Tenslotte ontstaat een cluster van Zederik, Leerdam en Vianen. Sliedrecht/Drechtsteden stellen zich gereserveerd op als het gaat om dit model. In dit model wordt de deelname van Vianen verondersteld omdat de combinatie Zederik, Leerdam te weinig gewicht in de schaal werpt. In dit model kan Lingewaal goed aansluiten. Het model biedt ook nog mogelijkheden richting Alblasserdam en Papendrecht.

Dit model ziet er als volgt uit:

Optie 6: MVA

Merwedeclasser (4 kernen)

-HV-GD	17.535
-Sliedrecht	24.464
Totaal	41.999

Vijfheerenlanden (18+6 kernen)

-Zederik	13.340
-Leerdam	20.690
-Vianen	19.618
Totaal	53.648
-Lingewaal	11.055
Totaal (optie)	64.703

Alblasserwaard (22 kernen)

-Gorinchem	34.895
-Giessenlanden	14.425
-Molenwaard	29.090
Totaal	78.410

De kerngegevens van dit model zijn:

Gemeente	Inwoneraantal	Oppervlakte	Kernen	fte	Raadsleden
Hardinxveld-Giessendam	17.535	1.935	3	110,00	17
Sliedrecht	24.464	1.347	4	116	19
Totaal	41.999	3.282	7	226	36 → 27

Gemeente	Inwoneraantal	Oppervlakte	Kernen	fte	Raadsleden
Gorinchem	34.895	2.193	2	257,85	23
Molenwaard	29.090	12.650	13	164,58	21
Giessenlanden	14.425	6.512	7	78,64	15
Totaal	78.410	21.355	32	501,07	59 → 35

Gemeente	Inwoneraantal	Oppervlakte	Kernen	fte	Raadsleden
Zederik	13.340	7.649	8	79,95	15
Leerdam	20.690	3.500	4	134,36	19
Vianen	19.618	4.239	6		17
Totaal	53.648	15.388	18		51 → 31

Dit model laat zich als volgt omschrijven.

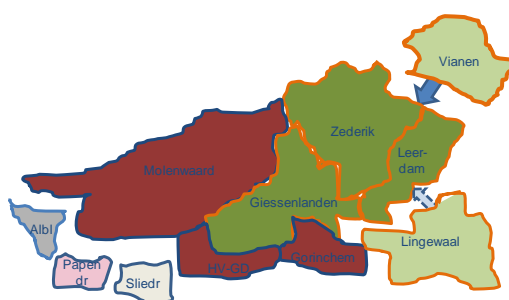
criterium	Weging	Kansen en bedreigingen	Belemmeringen
Draagvlak		Voor dit model wordt de medewerking van Sliedrecht en Vianen verondersteld. Het aansluiten van Lingewaal kan het cluster Vijfheerenlanden versterken. De voorkeur van Lingewaal is nog niet bekend. Deze variant sluit redelijk aan bij de gemeenten die een voorkeur hebben uitgesproken voor een indeling naar 2 of 3 gemeenten.	Giessenlanden kiest voor één AV en ziet drie gemeenten binnen de AV als een no go. Deze variant is echter niet besproken.
Bestuurskracht/ democratische legitimiteit		In principe biedt dit model verbeteringen als het gaat om het aantal taken dat weer "binnen de gemeente" kan worden opgepakt. De kaderstellende en controlerende taak van de gemeenteraad wordt zo versterkt. De bestuurskracht kan in dit model worden versterkt. Twee gemeenten zijn redelijk van omvang, de derde heeft nog groeipotentieel en sluit aan bij een krachtig samenwerkingsverband. Samenwerken blijft noodzakelijk. De samenhang tussen de ontwikkelingen in de landelijke en de stedelijke kernen kan in dit model worden vormgegeven.	In dit model maakt Hardinxveld-Giessendam niet langer onderdeel uit van de regio AV. Sliedrecht/-Drechtsteden staan gereserveerd tegenover dit voorstel.
Effectiviteit		Het betreft gemeenten die nog steeds moeten samenwerken.	
Evenwichtige regionale verhoudingen		Vergeleken met de bestaande situatie ontstaat iets meer evenwicht. Redelijke balans met de maatvoering van de omliggende gemeenten; er zijn daardoor ook geen bijzondere voordelen te behalen.	
Duurzaamheid/ houdbaarheid		Het risico dat toekomstige ontwikkelingen niet kunnen worden opgevangen is klein; er zijn kansen voor doorontwikkeling.	

Optie 7: Vijfheerenlanden/Alblasserwaard

In dit model worden de huidige gemeente Molenwaard, Hardinxveld-Giessendam en Gorinchem als basis voor een gemeente Alblasserwaard gezien. De resterende gemeenten vormen de Vijfheerenlanden (eventueel aan te vullen met Vianen en Lingewaal). Giessenlanden neemt daarbij een bijzondere positie in. In dit model zou Giessenlanden nog kunnen kiezen tussen de Vijfheerenlanden en de Alblasserwaard; voor een deel is dit afhankelijk van de koers die Lingewaal en Vianen kiezen. De toegevoegde waarde van Lingewaal en Vianen is in dit model groot. Het aansluiten van Vianen wordt in dit model verondersteld.

Het model ziet er als volgt uit:

Optie 7: Vijfheerenlanden/Alblasserwaard

Vijfheerenlanden (19+6+6 kernen)

-Zederik	13.340
-Leerdam	20.690
-Giessenlanden	14.425
Totaal	48.455
-Vianen	20.000
Totaal (optie 1)	68.455
-Lingewaal	11.042
Totaal (optie 2)	79.497

Alblasserwaard (18 kernen)

-Molenwaard	29.090
-HV-GD	17.535
-Gorinchem	34.895
Totaal	81.520

De kerngegevens van dit model zijn:

Gemeente	Inwoneraantal	Oppervlakte	Kernen	Fte	Raadsleden
Gorinchem	34.895	2.193	2	257,85	23
Molenwaard	29.090	12.650	13	164,58	21
Hardinxveld-Giessendam	17.535	1.935	3	110,00	17
Totaal	81.520	16.778	18	532,43	61 → 37

Gemeente	Inwoneraantal	Oppervlakte	Kernen	Fte	Raadsleden
Giessenlanden	14.425	6.512	7	78,64	15
Zederik	13.340	7.649	8	79,95	15
Leerdam	20.690	3.500	4	134,36	19
Totaal	48.455	17.661	19	292,95	49 → 29

Dit model laat zich als volgt omschrijven.

criterium	Weging	Kansen en bedreigingen	Belemmeringen
Draagvlak		Voor het deel Vijfheerenlanden lijkt draagvlak te zijn. Ook het aansluiten van Vianen is niet uit te sluiten. Het draagvlak voor het deel Alblasserwaard is mogelijk kleiner.	Gorinchem heeft zich uitgesproken tegen twee gemeenten binnen de AV.
Bestuurskracht/ democratische legitimiteit		In principe biedt dit model verbeteringen als het gaat om het aantal taken dat weer "binnen de gemeente" kan worden opgepakt. De kaderstellende en controlerende taak van de gemeenteraad wordt zo versterkt. De bestuurskracht kan in dit model worden versterkt. De twee gemeenten zijn (afhankelijk van de precieze variant) redelijk van omvang. Samenwerken blijft noodzakelijk. De samenhang tussen de ontwikkelingen in de landelijke en de stedelijke kernen kan in dit model redelijk worden vormgegeven.	Hardinxveld-Giessendam kiest voor zelfstandigheid of één AV
Effectiviteit		Het betreft nog steeds gemeenten die nog moeten samenwerken.	
Evenwichtige regionale verhoudingen		Vergeleken met de bestaande situatie ontstaat iets meer evenwicht. Redelijke balans met de maatvoering van de omliggende gemeenten; er zijn daardoor ook geen bijzondere voordelen te behalen.	
Duurzaamheid/ houdbaarheid		Het risico dat toekomstige ontwikkelingen niet kunnen worden opgevangen is klein; er zijn kansen voor doorontwikkeling.	

Bijlage: Conceptversie overzicht samenwerkingsverbanden Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

In het onderstaande schema worden de verschillende samenwerkingsverbanden in de AV uiteengezet. Per samenwerkingsverband wordt aangegeven welke AV-gemeenten en welke overige partners (provincie, waterschap, gemeenten) deelnemen. De samenwerkingsverbanden worden kort toegelicht.

Samenwerkingsverband	Giessen-landen	Gorinchem	Hardinxveld-Giessendam	Leerdam	Molenwaard	Zederik	Anders, nl.:
GR Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (AV)	x	x	x	x	x	x	
GR Reinigingsdienst Waardlanden	x	x	x	x	x	x	
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen (ROM-S), Beheer BV ROM-S	x	x	x	x	x	x	
GR Regionale Sociale Dienst (RSD)	x	x	x	x	x	x	Lingewaal
GR Werkvoorzieningsschap Avelingen Groep	x	x	x	x	x	x	Lingewaal
GR Publieke gezondheid en jeugd Zuid-Holland Zuid	x	x	x	x	x	x	De gemeenten in de Hoekse Waard (Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland, Strijen) en in de Drechtsteden (Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht).
GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	x	x	x	x	x	x	Regio Zuid-Holland Zuid, Provincie Zuid-Holland, de gemeenten in de Hoekse Waard (Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland, Strijen) en in de Drechtsteden (Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht).
GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	x	x	x	x	x	x	De gemeenten in de Hoekse Waard (Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland, Strijen) en in de Drechtsteden (Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht).
GR Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken (GEVUDO, Huisvuilcentrale, HVC te Alkmaar)	x	x	x	x	x	x	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht.
GR Bureau Openbare Verlichting Lek – Merwede (OVL)	x	x	x	x	x	x	Hendrik-Ido- Ambacht, Papendrecht, Vianen en Nederlek
Regionaal Economisch Overleg (REO)	x	x	x	x	x	x	De gemeenten in Zuid-Holland Zuid
Regionale Educatieve Agenda (REA)	x	x	x	x	x	x	Lingewaal, Werkendam, Woudrichem en de samenwerkingsverbanden onderwijs
Woerdens Beraad	x	x	x	x	x	x	Alle gemeenten in het Groene Hart
CJG AV	x	x	x	x	x	x	Rivas Zorggroep, Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Zuid-Holland Zuid, onderdeel van de GR Publieke Gezondheid en Jeugd, Bureau Jeugdzorg Zuid-Holland, Diaconaal Maatschappelijk Werk, Samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs, Yulius
Convenant Ruimtelijke Ordening Zuid-Holland	x	x	x	x	x	x	Provincie Zuid-Holland, Vereniging Zuid-Hollandse Gemeenten
Samenwerkingsconvenant 'Een veilig thuis'	x	x	x	x	x	x	Gemeenten in de Drechtsteden
Convenant Regionale samenwerking toezichthouders/BOA's Horeca en Alcohol	x	x	x	x	x	x	
School en Bedrijf	x	x	x	x	x	x	Lingewaal, scholen en bedrijfsleven
OASEN N.V.	x	x	x	x	x	x	Plus 26 andere gemeenten in het verzorgingsgebied.
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	x	x	x	x	x	x	Nederlandse gemeenten
Eneco Holding N.V.	x	x	x	x	x	x	In totaal ongeveer zestigtal gemeenten.

Samenwerkingsverband	Giessen-landen	Gorinchem	Hardinxveld-Giessendam	Leerdam	Molenwaard	Zederik	Anders, nl.:
GR Sportpark Souburgh					X		Alblasserdam
Stichting Openbaar Primair Onderwijs Alblasserwaard/Vijfheerenlanden (O2A5)	X			X	X	X	Lingewaal, Vianen
Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffen en Waarderden (SVHW)			X		X	X	Alblasserdam, Albrandswaard, Barendrecht, Bernisse, Bergambacht, Binnenmaas, Boskoop, Brielle, Cromstrijen, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Korendijk, Nederlek, Nieuwkoop, Oud-Beijerland, Ouderkerk, Schoonhoven, Strijen, Vlist, waterschap Hollandse Delta en de Regionale Afvalstoffendienst Dienst Hoeksche Waard.
Stichting Openbaar Verenigd Onderwijs in Gorinchem en de regio (OVO)		X	X				
Stichting A27		X					Werkendam, bedrijfsleven
BV Merwede-Linge Lijn	X	X	X	X			Dordrecht, Sliedrecht, Geldermalsen
GLZ samenwerking	X			X		X	

Toelichting op de samenwerkingsverbanden

GR Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

Binnen de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden werken zes gemeenten samen op de volgende domeinen:

- Economie en Toerisme;
- Fysiek (Ruimtelijke Ordening, Wonen en Verkeer en Vervoer);
- Sociaal (Wmo, Jeugd, Cultuur, Onderwijs, Sociale Leefbaarheid en Veiligheid)

GR Reinigingsdienst Waardlanden

Waardlanden is de reinigingsdienst voor de zes AV gemeenten en is belast met het collectief inzamelen, verwijderen of het collectief doen inzamelen of doen verwijderen van huishoudelijke afvalstoffen ter voldoening van de bij of krachtens de Wet Milieubeheer aan de gemeente opgelegde wettelijke verplichting.

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen (ROM-S), Beheer BV ROM-S

ROM-s is belast met het ontwikkelen van transport- en logistiek centrum Schelluinen West, het realiseren en exploiteren van een aantal regionale vrachtwagenparkeerplaatsen en het herontwikkelen van de vertreklocaties.

GR Regionale Sociale Dienst (RSD)

De Regionale Sociale Dienst en Kredietbank Alblasserwaard/Vijfheerenlanden (RSD) voert voor de gemeenten de wet- en regelgeving uit op het gebied van werk, uitkeringen, bijzondere kosten, schulden, inburgering en scholing.

GR Werkvoorzieningsschap De Avelingen Groep

Avelingen Groep voert voor de gemeenten de Wet Sociale Werkvoorziening uit door op zo doelmatig mogelijke wijze de taken en bevoegdheden op terrein van de gesubsidieerde arbeid en de arbeidsre-integratie te behartigen.

GR Publieke Gezondheid en Jeugd

Op 1 juli 2012 is de Gemeenschappelijke Regeling Zuid-Holland Zuid vervangen door de Gemeenschappelijke Regeling Publieke gezondheid en jeugd. Het samenwerkingsverband heeft tot taak, vanuit het beginsel van verlengd lokaal bestuur, een bijdrage te leveren aan het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten, teneinde een evenwichtige en voorspoedige ontwikkeling in het gebied te bevorderen. De behartiging van belangen geschiedt door het bepalen van de hoofdlijnen van gewenste ontwikkelingen door middel van sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering ter zake van de taakvelden:

- publieke gezondheid, onderwijs (leerplicht, regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten), Jeugd preventieteam

GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

De omgevingsdienst voert de wettelijke milieutaken uit voor de 19 gemeenten van de regio Zuid-Holland Zuid en de Provincie Zuid-Holland.

GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

In de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid werken 19 gemeenten, de Brandweer en Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) samen met een groot aantal andere partijen om de veiligheid in de regio te waarborgen.

GR Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken (GEVUDO)

De GEVUDO is belast met het op milieuvriendelijke wijze verwerken van afval.

GR Bureau Openbare Verlichting Lek – Merwede (OVL)

Het beheer van de openbare verlichting is via de hiervoor opgerichte gemeenschappelijke regeling ondergebracht bij het bureau OVL Lek-Merwede.

GR Sportpark Souburgh

GR Sportpark Souburgh is belast met het in stand houden en exploiteren van de sportvelden op het sportpark Souburgh, gelegen op de grens van de gemeenten Alblasserdam en Molenwaard.

OASEN N.V.

De vennootschap voorziet in de behoefte van drinkwater voor 750.000 mensen en 7.200 bedrijven in het oosten van Zuid-Holland.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

De vennootschap heeft als doel de uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden. Daarvoor houdt de vennootschap zich onder meer bezig met het aantrekken en uitzetten van gelden, het op andere wijze verlenen van kredieten, het stellen van garanties en het verzorgen van het betalingsverkeer.

Eneco Holding N.V.

De vennootschap heeft ten doel de openbare elektriciteit en gas en warmtevoorziening te verzorgen, alsmede te voorzien in de behoefte aan goederen en/of diensten of het verrichten van ondersteunende activiteiten in de sector van openbare nutsvoorzieningen.

Stichting Openbaar Primair Onderwijs Alblasserwaard/Vijfheerenlanden (O2A5)

De stichting bestuurt het openbaar basisonderwijs bij 23 openbare scholen in vier AV- gemeenten plus Lingewaal en Vianen en 1 algemeen bijzondere school.

Stichting Openbaar Verenigd Onderwijs in Gorinchem en de regio (OVO)

Deze stichting heeft tot doel het verzorgen van het primair openbaar onderwijs in de gemeenten Hardinxveld-Giessendam en Gorinchem en het voortgezet openbaar onderwijs in Gorinchem.

Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffen en Waarderen (SVHW)

Vanaf 1 januari 2001 is het SVHW een openbaar lichaam op basis van de wet Gemeenschappelijke Regelingen. De taken van het SVHW zijn vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling en bestaan uit:

- de heffing en invordering van belastingen;
- de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ);
- de administratie van vastgoedgegevens;
- het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden.

Stichting A27

De stichting heeft tot doel:

- De bevordering van de besluitvorming om te komen tot een versnelde realisering van een nieuwe oeververbinding bij Gorinchem.
- Het verbeteren van de ontsluitingen van de regio c.q. het achterland, met als uitgangspunt de bestaande/nieuwe concepten en private initiatieven met betrekking tot de oeververbinding.

De BV Merwede-Lingelijn

De BV Merwede-Lingelijn is opgericht voor de aanleg van de Merwede-Lingelijn tussen Dordrecht en Geldermalsen. Zij is nu verantwoordelijk voor het beheer van deze lijn.

Regionaal Economisch Overleg (REO)

Dit is een formeel adviesorgaan van de provincie Zuid-Holland. Het overleg vindt plaats tussen de gedeputeerde en de portefeuillehouders Economie van de gemeenten in Zuid-Holland Zuid.

Regionale Educatieve Agenda (REA)

Hierbij gaat het om een overleg tussen gemeenten en onderwijs.

Woerdens Beraad

Het Woerdens Beraad is in de eerste plaats een doe-club van, voor en door gemeenten in het Groene Hart. Het zet zich in voor de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het Groene Hart in brede zin. De activiteiten van het Woerdens Beraad zijn bedoeld om gemeenten te faciliteren en met elkaar in gesprek te brengen over gemeenschappelijke problemen, ideeën en duurzame oplossingen rond ruimtelijke kwaliteit in relatie tot bijvoorbeeld economie, leefbaarheid en recreatie. De gemeenten geven het Groene Hartbeleid handen en voeten: de kennis en ervaring van gemeenten met de uitvoering van beleid in de praktijk is cruciaal. Gemeenten hebben een grote invloed op de kwaliteit van het Groene Hart.

Het Woerdens Beraad is het overleg van de vertegenwoordigers van de zes intergemeentelijke samenwerkingsverbanden in het Groene Hart. De gemeenten in het Groene Hart zijn hiermee in het Woerdens Beraad vertegenwoordigd. Via het Woerdens Beraad behartigen zij gezamenlijk hun belangen met betrekking tot de toekomst van het Groene Hart als eenheid binnen de Randstad. Hiertoe wordt de onderlinge samenwerking versterkt en bevorderd.

CJG AV

Het Centrum voor Jeugd en Gezin Alblasterwaard Vijfheerenlanden (CJG AV) is gebaseerd op netwerksamenwerking tussen de kernpartners: dit zijn de 6 gemeenten in de AV en de organisaties die werkzaam zijn in de regio op het gebied van jeugd(zorg) en onderwijs. Het CJG is geen nieuwe zelfstandige organisatie.

In het CJG AV werken gemeenten en deskundige partners op het gebied van jeugd(zorg) en onderwijs samen. De volgende kernpartners vormen het CJG AV:

- Rivas Zorggroep
- Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Zuid-Holland Zuid, onderdeel van de GR Publieke Gezondheid en Jeugd
- Bureau Jeugdzorg Zuid-Holland
- Diaconaal Maatschappelijk Werk
- Samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs
- Yulius
- Gemeenten Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Leerdam, Molenwaard en Zederik.

Convenant Ruimtelijke Ordening Zuid-Holland

Het convenant heeft als doel de afstemming en wisselwerking te bevorderen tussen alle partijen door procesafspraken te maken. Deze afspraken zijn op hoofdlijnen en niet juridisch afdwingbaar. Het zijn bestuurlijke afspraken die ervoor moeten zorgen dat de samenwerking goed verloopt. Met vroegtijdige afstemming kan tijdig helderheid worden verschaft en wordt de snelheid van planologische procedures bevorderd.

Samenwerkingsconvenant 'Een veilig thuis'

Het convenant heeft als doel een gemeenschappelijke aanpak van kindermishandeling en geweld in huiselijke kring te realiseren en te verankeren, waardoor een sluitende ketenaanpak gecreëerd wordt rond (potentiële) plegers, slachtoffers en getuigen van huiselijk geweld. Daarom spannen de convenantpartners zich in, zodat kindermishandeling en geweld in huiselijke kring

- wordt onderkend
- wordt voorkomen of, indien dit niet mogelijk is,
- de schadelijke gevolgen van het geweld tot een minimum beperkt blijven
- de schade als gevolg van het geweld wordt hersteld en
- herhaling van het huiselijk geweld wordt voorkomen.

De samenwerkingspartners, gemeenten en organisaties leggen door middel van dit convenant vast dat zij voor een gemeenschappelijke aanpak van kindermishandeling en geweld in huiselijke kring kiezen conform 'Een veilig thuis', Regiovisie geweld in huiselijke kring en kindermishandeling, Regio Drechtsteden en Alblasserwaard-Vijfheerenlanden".

Convenant Regionale samenwerking toezichthouders/BOA's Horeca en Alcohol

De gemeenten in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden werken samen bij de controles op overtredingen van onder andere de Drank- en Horecawet. Er is sprake van één handhavingsbeleid en een gezamenlijke 'poule' van gespecialiseerde toezichthouders.

School en Bedrijf

School en Bedrijf is een gezamenlijk initiatief van scholen, bedrijven en lokale overheid. Het doel van School en Bedrijf is om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt in de regio te optimaliseren. De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt vormen hierbij het vertrekpunt.

GLZ Samenwerking

Giessenlanden, Leerdam en Zederik werken op operationeel gebied samen, d.m.v. een convenant. Per 1 januari 2011 zijn 6 organisatieonderdelen samengevoegd in het kader van de GLZ-samenwerking:

- taken op het gebied van personeel en organisatie worden uitgevoerd door de gemeente Giessenlanden,
- taken op het gebied van ICT en centrale inkoop worden uitgevoerd door de gemeente Zederik,
- taken op het gebied van brandweer, crisisbeheersing en juridische zaken worden uitgevoerd door de gemeente Leerdam.